

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Monitor Arbeidsmarkt

Oktober 2018

Kernboodschap en leeswijzer

De cijfers in deze Monitor Arbeidsmarkt laten zien dat de Nederlandse arbeidsmarkt zich sinds het 2^e kwartaal 2014 sterk heeft ontwikkeld, met een grote toename van het aantal werkenden (eerst vooral flexwerkers en zzp'ers en met ingang van 2018 ook werknemers met een vast dienstverband) en een dito groei van het aantal vacatures. De vacaturegraad liep in alle sectoren op, het sterkst in de bouw, industrie en handel. De spanning op de arbeidsmarkt neemt daarbij toe. De arbeidsdeelname van ouderen (55-plus) zet zich onverminderd voort en is ook in de herstelperiode sinds 2014 het hardst gestegen (+7,6 procentpunt) t.o.v. andere groepen.

Het werkloosheidspercentage is sinds de top van 7,9% in februari 2014 ruim gehalveerd, naar 3,7% in september 2018 (voor seizoen gecorrigeerd). Dat is bijna op het niveau van vóór de crisis (3,6% gedurende de laatste maanden van 2008).

Door een administratief registratie-effect als gevolg van de invoering van de Wet werk en zekerheid (Wwz) per 1 juli 2015 bleef de daling van het aantal WW-uitkeringen aanvankelijk achter bij de daling van het aantal werklozen, maar tussen eind maart 2016 en medio 2018 is het aantal WW-uitkeringen vrijwel even hard gedaald als het aantal werklozen (met 39% respectievelijk 44%).

Het bijstandsvolume bleef, ondanks het aantrekken van de arbeidsmarkt, nog tot eind maart 2017 stijgen. Tussen eind maart 2017 en medio 2018 is het aantal bijstandsuitkeringen met 24 duizend gedaald, van 405 naar 381 duizend (-6%).

Het aantal Wajong-uitkeringen steeg tot 2015 met een kleine 12 duizend per jaar, maar met de aanscherping van de Wet Wajong per 1 januari 2015 vond een omslag plaats naar een daling met 1 à 2 duizend per jaar. In 2016 hielden de afname van de aflopende WAO/WAZ en de toename van WGA/IVA elkaar in evenwicht en was de omvang van het AO-volume exclusief Wajong per eind 2016 gelijk aan de stand per eind 2015, maar vanaf 2017 neemt het AO-volume exclusief Wajong licht toe. Over 2018 zal de stijging naar verwachting uitkomen op 5.000 uitkeringen.

Medio 2018 hadden 200 duizend personen een re-integratievoorziening van gemeenten, 30 duizend meer dan medio 2016. Personen kunnen meerdere voorzieningen hebben, in de 1^e helft van 2018 gemiddeld 1,35 per persoon. In 2017 werden vanuit het gemeentedomein 45,3 duizend banen gestart met inzet van een re-integratievoorziening in de voorafgaande maand, en 134,1 duizend zonder eerdere voorziening. Ten opzichte van 2016 is dat 2,8 duizend meer, respectievelijk 4,4 duizend minder gestarte banen. Deze ontwikkelingen reflecteren enerzijds de toename van het aantal re-integratievoorzieningen en anderzijds de afname van de omvang van de gemeentelijke doelgroep (o.a. door de daling van het aantal bijstandsontvangers vanaf 2017).

In 2017 kocht het UWV 26.800 trajecten in ten behoeve van arbeidsgehandicapten, en 38.300 voorzieningen ter ondersteuning van het aan het werk houden van arbeidsgehandicapten met een gestarte baan. Dit is ten opzichte van 2016 een toename met 4.300 trajecten (+19%), respectievelijk afname met 900 voorzieningen (-2%). Het plaatsingspercentage van de ingekochte trajecten met een baan als direct doel is de laatste jaren flink gestegen. Van de in 2012 gestarte trajecten heeft tot en met augustus 2018 26% geleid tot plaatsing, van de trajecten die in 2017 zijn gestart is dat nu al 39%.

In hoofdstuk 1 is een analyse opgenomen van de stromen in en uit de WW. Hoofdstuk 2 beschrijft de ontwikkeling van de werkgelegenheid en werkloosheid sinds 2014, uitgesplitst naar een aantal relevante kenmerken. In hoofdstuk 3 en 4 staan de ontwikkelingen op het terrein van inkomenswaarborg, respectievelijk de activering en re-integratievoorzieningen in het gemeente- en het UWV-domein, centraal.

Inhoudsopgave

1. In- en uitstroom WW	5
1.1 Inleiding	5
1.1.1 Korte schets Wet werk en zekerheid (Wwz)	5
1.2 Groei en krimp WW-bestand	5
1.2.1 Kenmerken van het WW-bestand	6
1.2.2 Kenmerken 50+ WW'ers	8
1.3 Nieuwe instroom in de WW	9
1.3.1 Achtergrondkenmerken nieuwe instroom	10
1.3.2 Invloed van de sector en de beroepsgroep op instroom in de WW	11
Box 1. Instroom vanuit de financiële dienstverlening	11
Box 2. ICT-beroepsgroep	12
1.4 Van WW'er naar Werkende	13
1.4.1 Meeste werkhervattingen in de eerste 6 maanden	14
1.4.2 Twee op de drie WW'ers bij of kort na beëindiging van de WW aan het werk	14
1.4.3 Grote groep WW'ers aan het werk met een gedeeltelijke uitkering	15
1.4.4 Werkhervatting vaak als uitzendkracht of op basis van tijdelijk contract	15
1.4.5 Stabiliteit van de carrières van WW-uitstromers varieert sterk	16
Box 3. Sectorale mobiliteit van werkhervatters verschilt tussen sectoren	17
1.5 Slot	18
2. Werkgelegenheid en werkloosheid	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Werkgelegenheid	19
2.2.1 Ontwikkeling netto arbeidsdeelname	21
2.2.2 Ontwikkeling netto arbeidsdeelname naar persoonskenmerken	22
2.3 Werkloosheid	23
2.3.1 Ontwikkeling werkloosheid naar persoonskenmerken	24
2.4 Het lage-inkomensvoordeel (LIV)	24
3. Inkomenswaarborg	25
3.1 Inleiding	25
3.2 WW-uitkeringen	26
3.3 Bijstandsuitkeringen	27
3.4 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	29
4. Re-integratie	32
4.1 Inleiding	32
4.2 Re-integratie gemeentedomein	32
4.2.1 Personen met re-integratievoorziening van gemeenten	32
4.2.2 Re-integratievoorzieningen gemeentedomein	33
4.2.3 Gestarte banen door bijstandsontvangers en niet-uitkeringsgerechtigden	33
4.3 Activering en re-integratie door UWV	35
4.3.1 Beschikbare middelen activering en bemiddeling arbeidsgehandicapten	35
4.3.2 Dienstverleningsbestand en ingezette trajecten en voorzieningen	36
4.3.3 Effect van activering en inzet re-integratie door UWV	37

1. In- en uitstroom WW

1.1 Inleiding

De Nederlandse economie groeit nog steeds door en ook de werkgelegenheid laat een positieve groei zien. Het aantal werklozen is verder gedaald en de werkloosheid bedraagt per september 2018 3,7%. Het aantal vacatures groeit nu al vijf jaar elk kwartaal en steeds meer mensen vinden werk. Ook voor 2019 verwacht het UWV¹ dat het aantal banen, weliswaar iets afgevlakt, verder zal toenemen met 1,3%. Het aantal WW-uitkeringen neemt verder af tot 273.535 per september 2018 en in alle beroepsklassen is het aantal nieuwe uitkeringen in de afgelopen negen maanden gedaald.

Dit hoofdstuk gaat in op de kenmerken van de WW-populatie. Eerst volgt er in paragraaf 1.1.1 een kort overzicht van de belangrijkste veranderingen in de Wet werk en zekerheid (Wwz). Daarna wordt ingegaan op de groei en krimp van het WW-bestand, waarbij de achtergrondkenmerken van WW'ers worden belicht, zoals geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, uitkeringsduur en werkherkenningskans. In deze paragraaf wordt ook ingezoomd op de 50-plus WW-populatie. Vervolgens wordt in paragraaf 1.3 gekeken naar de nieuwe instroom in de WW en naar de invloed van sector en beroepsklasse op de in- en uitstroom. Paragraaf 1.4 tot slot belicht de uitstroom uit de WW.

1.1.1 Korte schets Wet werk en zekerheid (Wwz)

Sinds 1 juli 2015 zijn er via de Wet werk en zekerheid (Wwz) een aantal aspecten van de WW-uitkering veranderd. De maximale duur van een wettelijke WW-uitkering wordt stapsgewijs verlaagd van 38 naar 24 maanden.² Ook zijn de elementen op basis waarvan de wettelijke WW-duur wordt vastgesteld, aangescherpt; waar een aanvrager eerst recht had op een maand WW voor elk gewerkt jaar voor de aanvraag, geldt dit nu alleen voor de laatste 10 opgebouwde werkjaren. Eerder gewerkte jaren van de aanvrager worden in de nieuwe situatie gerekend als een halve maand WW. Door de gefaseerde invoering van de nieuwe WW-duur zijn er op dit moment nog altijd WW'ers met een WW-duur van meer dan 2 jaar. Een WW-duur van meer dan 2 jaar komt uitsluitend voor bij aanvragers met een lang arbeidsverleden en dus ook een hogere leeftijd. Alle WW-gerechtigden waarvan de uitkering op dit moment langer loopt dan twee jaar, zijn dus bijna allemaal ouder dan 50 jaar.

Werken moet lonend zijn, daarom stimuleert de Wwz WW'ers naast hun uitkering te gaan werken. Door de systematiek van inkomstenverrekening levert dat altijd iets op. Als een WW'er gaat werken en de inkomsten uit arbeid lager zijn dan 87,5% van het vorige loon, dan blijft het recht op WW bestaan. Het inkomen dat een WW'er verdient, wordt voor 70% verrekend met de WW-uitkering. Dat betekent dat 30% van het inkomen extra inkomen is naast de uitkering. De intentie van deze maatregel is dat werkherkennings vanuit de WW financieel altijd lonend is (en er dus geen armoedeval optreedt), en dat men gestimuleerd wordt eerder een baan te accepteren tegen een lager loon. In de tweede helft van 2017 maakten 27,4% van de WW'ers gebruik van deze nieuwe vorm van inkomstenverrekening.³

1.2 Groei en krimp WW-bestand

Zowel het aantal werklozen als het aantal lopende WW-uitkeringen lagen eind 2008 op een historisch laag niveau. Tijdens de economische crisis, in de periode 2008-2014, is het aantal werklozen, aanzienlijk gestegen van grofweg ruim 300 duizend begin 2008 naar 700 duizend in 2014. Logischerwijs steeg het aantal WW-uitkeringen in deze periode ook fors, van ongeveer 200 duizend begin 2008 tot 460 duizend in 2014.

Sinds 2014 trekt de arbeidsmarkt weer aan en dalen het aantal werklozen en het aantal lopende WW-uitkeringen gestaag. De werkloosheid in Nederland bedroeg in september 2018 3,7%. Dit

¹ UWV, Arbeidsmarktprognose 2018-2019, juni 2018

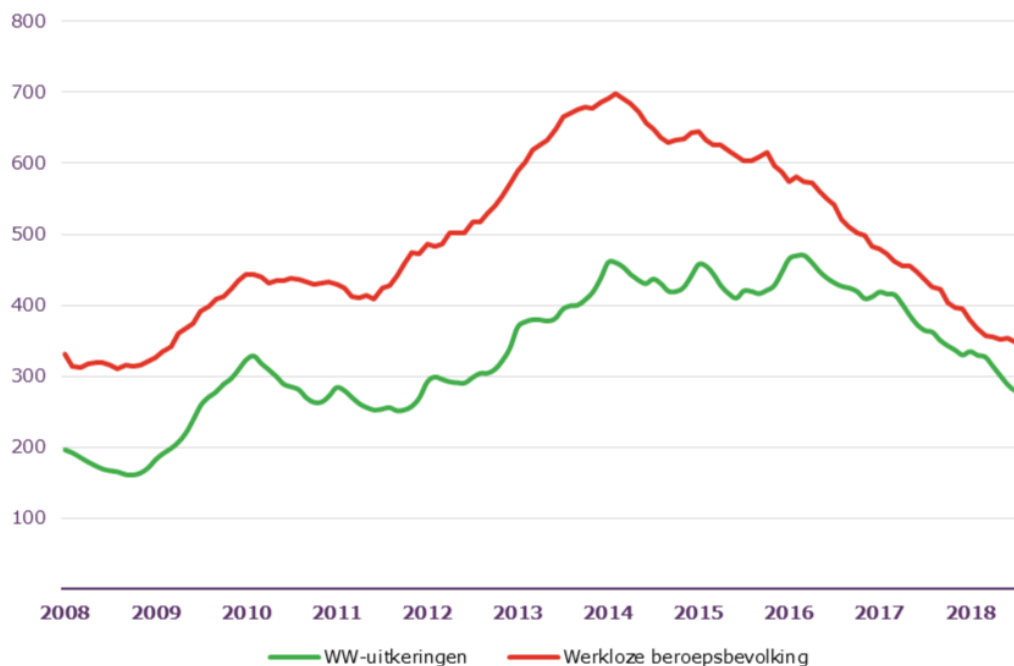
² Binnen de WWZ bestaat de mogelijkheid voor sociale partners om via bijvoorbeeld cao's de maximale duur van WW-uitkeringen bovenwettelijk te verhogen.

³ UWV, Inkomstenverrekening in de WW, maart 2018

percentage ligt nog iets hoger dan het laagste punt in 2008. De afname van de werkloosheid is in de loop van 2018 iets afgevlakt. Deze ontwikkelingen zijn goed te zien in figuur 1.2.

Figuur 1.2: Lopende WW-uitkeringen en werkloze beroepsbevolking

Aantal per maand, in duizendtallen

Bron: UWV, Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen, september 2018

Het verschil tussen het volume van de werkloze beroepsbevolking en het aantal WW-uitkeringen kan worden verklaard door het feit dat sommige werklozen geen aanspraak maken op de WW, vanwege bijvoorbeeld een te korte arbeidsduur. Verder zijn er ook werklozen wiens WW-uitkering is beëindigd zonder dat er nieuw werk is gevonden. Ten slotte zijn mensen met een baan met aanvullende WW niet werkloos, maar door de aanvullende uitkering worden ze wel meegeteld in het aantal lopende WW-uitkeringen. Het verschil in ontwikkeling van eind maart 2014 tot eind maart 2016 tussen het WW-volume en het aantal werklozen is voor een belangrijk deel het gevolg van de beleids- en uitvoeringseffecten van de Wwz, welke per 1 juli 2015 van kracht werd, zie voor een nadere toelichting hoofdstuk 3.1.

1.2.1 Kenmerken van het WW-bestand

Deze paragraaf gaat in op de kenmerken van de WW-populatie per september 2018, zoals geslacht, leeftijd, duur van de uitkering en opleidingsniveau. Verder behandelt deze paragraaf de 50+ populatie van de WW en er wordt nagegaan in hoeverre deze verschilt van de populatie 27-50-jarigen.

Eind september 2018 waren er 273.535 lopende WW-uitkeringen. Dit is een daling van 22,0% ten opzichte van september 2017 en een daling van 37,8% ten opzichte van het hoogtepunt van het aantal WW-uitkeringen in 2014.⁴

Tabel 1.2.1.1 Lopende WW-uitkeringen naar geslacht

Geslacht	Aantal	% van totaal	% beroepsbevolking ⁵
Man	132.470	48,4%	52,9%
Vrouw	141.064	51,6%	47,1%

⁴ Cijfers over het WW-bestand in deze paragraaf zijn gebaseerd op: UWV, Nieuwsflits arbeidsmarkt, september 2018

⁵ Cijfers over de beroepsbevolking in deze paragraaf zijn afkomstig van: CBS Statline. In de beroepsbevolking zijn personen tot 65 jaar meegenomen.

De onderverdeling van de bestaande WW-populatie naar geslacht laat zien dat vrouwen momenteel vaker een WW-uitkering ontvangen dan mannen, ook ten opzichte van de totale beroepsbevolking. Van de WW-ontvangers in september 2018 was 51,6% vrouw en 48,4% man. In de totale Nederlandse beroepsbevolking is 47,1% vrouw en 52,9% man. Vrouwen zijn in de WW dus 4,5 procentpunt vaker aanwezig dan in de beroepsbevolking.

Tabel 1.2.1.2 Lopende WW-uitkeringen naar leeftijd

Leeftijd	Aantal	% van totaal	% beroepsbevolking
15-25 jaar	9.736	3,6%	16,5%
25-35 jaar	44.883	16,4%	21,4%
35-45 jaar	49.974	18,3%	19,8%
45-55 jaar	69.814	25,6%	24,0%
>55 jaar	99.127	36,2%	18,2%

Oudere werkzoekenden zijn oververtegenwoordigd in de WW-populatie. Van alle WW-ontvangers is 36,2% boven de 55 jaar en 25,6% tussen de 45 en 55. Bijna de helft (49,8%) van de totale WW-populatie bestaat uit 50-plussers.

Het aantal jongere werkzoekenden (15-35 jaar) in de WW-populatie is laag. Dit is o.a. te verklaren doordat jongeren makkelijker de overstap naar nieuw werk maken, maar ook omdat binnen deze groep minder mensen aanspraak kunnen maken op een langduriger WW-uitkering. Daardoor stromen ze uit de WW, ook als ze niet snel een baan vinden. Veel jongeren tot 25 jaar volgen bovendien nog een opleiding en hebben daarnaast een kleine bijbaan. Deze categorie komt niet in de WW terecht. Uit cijfers van UWV uit 2013 blijkt dat 15-25 jarigen gemiddeld recht hadden op een WW-uitkering voor de duur van 3 maanden, waar dat bij 25-35 jarigen al is opgelopen tot gemiddeld 7 maanden. De WW-populatie ouder dan 55 jaar had gemiddeld recht op 30 maanden WW⁶. Door aanpassingen in de Wwz zal dit voor 55-plussers nu waarschijnlijk lager zijn.

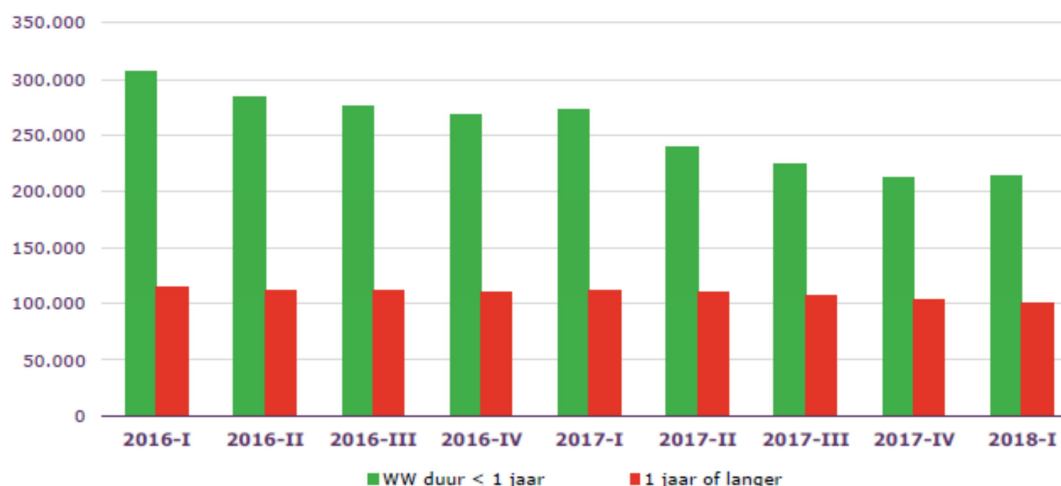
Tabel 1.2.1.3 Lopende WW-uitkeringen naar verstreken duur

Verstreken duur	Aantal	% van totaal
<6 maanden	129.658	47,4%
6-12 maanden	53.729	19,6%
1 tot 2 jaar	56.568	20,7%
2 jaar of langer	33.580	12,3%

De duur van de lopende WW-uitkeringen toont een evenwicht tussen het aantal WW-uitkeringen met een duur korter dan 6 maanden (47,4%) en uitkeringen met een duur langer dan 6 maanden (53,6%).

Figuur 1.2.1: Personen met een WW-uitkering naar duur uitkering

⁶ UWV, Na de WW aan het werk, december 2013

Bron: UWV Arbeidsmarktprognose 2018-2019

Met het aantrekken van de economie is het aantal WW-uitkeringen aanzienlijk afgenomen sinds 2014. De langlopende WW-uitkeringen nemen echter aanzienlijk langzamer af dan WW-uitkeringen van kortere duur, zie figuur 1.2.1. Langdurig werkzoekenden vinden om verscheidene redenen minder snel een nieuwe baan. In paragraaf 1.4 wordt nader ingegaan op de uitstroom naar werk.

Tabel 1.2.1.4 Lopende WW-uitkeringen naar opleidingsniveau

Opleidingsniveau	Aantal	% van totaal	% beroepsbevolking
Laag	74.855	30,4%	20,7%
Middelbaar	90.901	36,9%	41,8%
Hoog	80.262	32,6%	37,5%

N.B. van 27.517 WW-ontvangers en 1,2% van de beroepsbevolking is het opleidingsniveau onbekend.

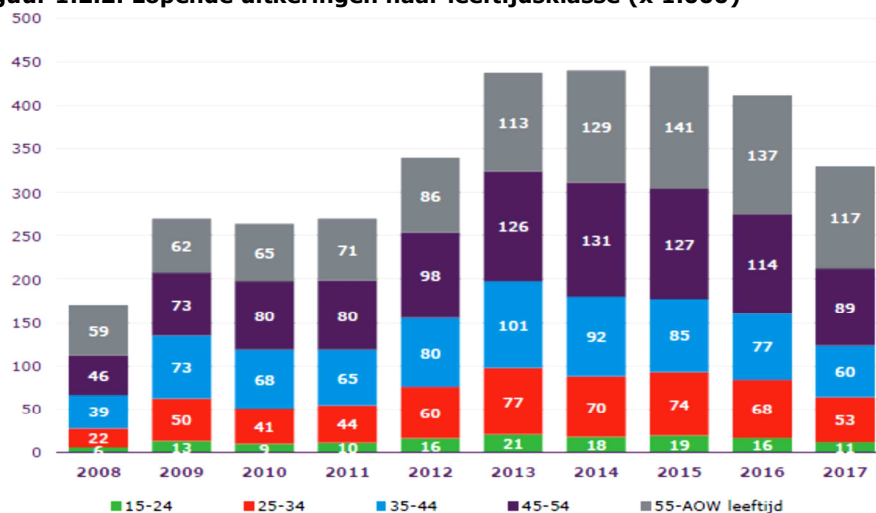
Het opleidingsniveau van de huidige groep WW-ontvangers verschilt van de onderverdeling naar opleidingsniveau van de gehele beroepsbevolking. Het aandeel laagopgeleiden in de WW is hoger dan hun aandeel in de beroepsbevolking. Voor middelbaar- en hoogopgeleiden geldt het tegenovergestelde. Hier worden de definities van het CBS gehanteerd waar laagopgeleid gelijk staat aan een mbo1 diploma of lager; WW-ontvangers binnen deze groep hebben geen startkwalificatie. Middelbaar opgeleid staat gelijk aan mbo2-4, of een havo- of vwo-diploma. Hoogopgeleid staat gelijk aan een hbo of universitaire graad. Binnen de gehele Nederlandse beroepsbevolking is 20,7% laag opgeleid, 41,8% middelbaar opgeleid en 37,5% hoog opgeleid. Laagopgeleiden zijn dus 9,7 procentpunt vaker aanwezig in de WW-populatie dan in de Nederlandse beroepsbevolking.

1.2.2 Kenmerken 50+ WW'ers

Binnen de WW-populatie zijn ouderen (45-54 en 55-AOW-leeftijd) sterk oververtegenwoordigd ten opzichte van de leeftijdsverdeling van de totale beroepsbevolking, zie figuur 1.2.2. Het WW-bestand bestaat voor 49,8% uit mensen van 50 jaar of ouder. Alhoewel 50+ werknemers niet aanzienlijk vaker in de WW belanden dan andere leeftijdsgroepen, is de WW-duur van de populatie 50+ wel aanzienlijk langer. WW'ers van 50 jaar of ouder blijken na instroom lastig aan een nieuwe baan te komen. Daardoor daalt het aantal 50+ WW'ers sinds 2014, in vergelijking met de rest van de populatie, relatief langzaam. De maatregelen uit het actieplan "Perspectief voor vijftigplussers"⁷ van kabinet en sociale partners zijn er op gericht de arbeidsmarktpositie van vijftigplussers in de WW te verbeteren. Een van de maatregelen uit dit plan is de actieve persoonlijke dienstverlening vanuit het UWV voor deze groep. De maatregelen uit het actieplan worden in 2019 voortgezet.

⁷ Brief aan de Tweede Kamer, juni 2016, minister SZW, inzake het Actieplan aanpak werkloosheid onder 50-plussers; Kamerstuk 29544, nr. 810.

Figuur 1.2.2: Lopende uitkeringen naar leeftijdsklasse (x 1.000)

Bron: UWV, Tijdsreeksen 2017, april 2018

Een van de factoren die de doorstroom van 50+ WW'ers bemoeilijkt is de negatieve beeldvorming bij werkgevers rondom oudere werknemers.⁸ Leeftijd is dus zeer bepalend voor de kans op snelle werkherhervatting (zie ook hoofdstuk 3.2). Om de werkloosheidsproblematiek van 50+ WW'ers inzichtelijk te maken, wordt de uitkeringsduur en het opleidingsniveau van deze groep vergeleken met die van de populatie WW'ers tussen de 27 en 50 jaar.⁹ De onderstaande tabellen geven een beeld van deze verscheidenheid.

Tabel 1.2.2.1 Lopende WW-uitkeringen naar verstreken duur

Verstreken duur	27-50	% 27-50	50+	% 50+
<6 maanden	74.044	61,5%	39.558	29,0%
6-12 maanden	27.695	23,0%	25.315	18,6%
1 tot 2 jaar	18.024	15,0%	38.544	28,3%
2 jaar of langer	707	0,6%	32.873	24,1%

Uit de vergelijking van de verstreken duur van een WW-uitkering blijkt dat WW-ontvangers van 50+ een aanzienlijk grotere kans hebben om langdurig in de WW te verblijven. Van de huidige 50+ WW-ontvangers heeft 71,0% een WW-uitkering van langer dan 6 maanden, tegenover 38,5% van de populatie 27-50. Dit grote verschil is deels te verklaren door het feit dat er meer werkzoekenden in de populatie 27-50 zitten van wie de maximum duur van de WW korter is dan 6 maanden. Daarnaast verloopt de re-integratie van de 50+ populatie op de arbeidsmarkt simpelweg moeizamer, waardoor zij vaker langer zonder werk zitten. Hierdoor verslechtert hun arbeidsmarktpositie nog verder in vergelijking met de jongere 27-50 populatie.

Tabel 1.2.2.2 Lopende WW-uitkeringen naar opleidingsniveau (% beroepsbevolking tussen haakjes)¹⁰

Opleidingsniveau	27-50	% 27-50	50+	% 50+
Laag	28.026	25,9% (12,7%)	42.844	34,0% (23,0%)
Middelbaar	42.027	38,8% (39,8%)	42.976	34,1% (41,2%)
Hoog	38.161	35,3% (46,2%)	40.285	31,9% (34,5%)

⁸ Brief aan de Tweede Kamer, juni 2016, minister SZW, inzake het Actieplan aanpak werkloosheid onder 50-plussers; Kamerstuk 29544, nr. 810.

⁹ Alhoewel deze monitor de bevolkingsgroep 50+ als homogene groep benaderd, is het belangrijk te benadrukken dat binnen de groep 50+ ook grote verscheidenheid bestaat op basis van kenmerken. De arbeidssituatie van een 51-jarige werkloze is logischerwijs aanzienlijk anders dan die van een 64-jarige.

¹⁰ De gehanteerde leeftijdscategorieën voor het WW-bestand en de beroepsbevolking komen niet volledig overeen. Voor de beroepsbevolking worden de leeftijdscategorieën '25 tot 50' en '50 tot 65' gehanteerd; voor een klein gedeelte van de beroepsbevolking is het opleidingsniveau onbekend, waardoor het geheel niet optelt tot 100%; van 12.256 WW-ontvangers in de populatie 27-50 is het opleidingsniveau onbekend, ditzelfde geldt voor 10.185 WW-ontvangers in de populatie 50+.

De kans op werkhervatting voor hoogopgeleide ouderen is veel kleiner dan voor hoogopgeleide jongeren. Laagopgeleiden hebben over het algemeen een kleinere kans op werkhervatting, maar ook voor hoogopgeleide werkloze 50-plussers blijkt het vinden van een nieuwe baan lastig te zijn. Leeftijd is namelijk de meest belangrijke voorspellende factor voor werkhervatting.¹¹ WW-ontvangers van 50+ zijn in vergelijking met jongere werkzoekenden van 27-50 jaar gemiddeld gezien vaker laag opgeleid. Dit is op zich niet vreemd, aangezien oudere generaties over het algemeen lager zijn opgeleid dan jongere generaties.

1.3 Nieuwe instroom in de WW

In deze paragraaf wordt nagegaan uit welke sectoren en beroepsgroepen de werkzoekenden die tussen januari en september 2018 in het WW-bestand zijn ingestroomd afkomstig zijn. Er wordt eerst gekeken naar de kenmerken van deze nieuwe WW-populatie, zoals: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, en vervolgens naar de sectoren en beroepsgroepen waar nieuwe WW'ers uit afkomstig zijn. Voor twee beroepsgroepen, de economisch administratieve beroepen en de ICT-beroepen, volgt een verdieping.

1.3.1 Achtergrondkenmerken nieuwe instroom¹²

Het totaal aantal WW-uitkeringen neemt in september 2018 ten opzichte van een jaar eerder af omdat minder mensen een uitkering aanvragen. Eind september werden minder nieuwe WW-uitkeringen verstrekt; het aantal nieuwe uitkeringen bedroeg op dat moment 254.416 uitkeringen. Ten opzichte van september 2017 betekent dat een daling van -15,4%.

Tabel 1.3.1.1 Nieuwe WW-uitkeringen naar geslacht

Geslacht	Aantal	Aandeel	% beroepsbevolking ¹³
Man	129.763	51,0%	52,9%
Vrouw	124.641	49,0%	47,1%

De onderverdeling van de nieuwe WW-populatie naar geslacht vertoont een evenwichtig beeld. Van de nieuwe WW-ontvangers in september 2018 was 51% man en 49% vrouw. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen daalde in september 2018 ten opzichte van september 2017 onder mannen harder (-16%) dan onder vrouwen (-14,7%).

Tabel 1.3.1.2 Nieuwe WW-uitkeringen naar leeftijd

Leeftijd	Aantal	Aandeel	% beroepsbevolking
15-25 jaar	24.192	9,5%	16,5%
25-35 jaar	74.140	29,1%	21,4%
35-45 jaar	54.799	21,5%	19,8%
45-55 jaar	55.862	22,0%	24,0%
>55 jaar	45.447	17,9%	18,2%

Ouderen niet vaker in de nieuwe WW-uitkeringen

In de nieuwe WW-uitkeringen vormen 25-45 jarigen, met een aandeel van 50,7%, de grootste groep. De arbeidsmarkt flexibiliseert verder en het aantal flexwerkers in de leeftijdsgroep 25-45 jaar is volgens het CBS¹⁴ in de periode 2003-2017 verdubbeld tot 20%. Dit kan tot gevolg hebben dat meer mensen tussentijds hun baan verliezen en de WW in- en weer uitstromen.

Onder 45-55 jarigen is het aandeel in de nieuwe WW-uitkeringen 22%. Het aandeel 55-plussers is met 17,9% in het bestand van nieuwe WW-uitkeringen klein. Ouderen zijn, ook niet ten opzichte van hun aandeel in de beroepsbevolking, niet oververtegenwoordigd in de nieuwe instroom.

¹¹ UWV, Werkverkenner 2.0, juni 2018

¹² Cijfers over het WW-bestand in deze paragraaf zijn gebaseerd op: UWV, Nieuwsflits arbeidsmarkt, september 2018

¹³ Cijfers over de beroepsbevolking in deze paragraaf zijn afkomstig van: CBS Statline. In de beroepsbevolking zijn personen tot 65 jaar meegenomen.

¹⁴ CBS, Toename flexwerk vooral bij jongeren met bijbanen, april 2018

Het aandeel jongeren tot 25 jaar in de nieuwe WW-uitkeringen is laag. In paragraaf 1.2 is reeds aangegeven dat de meeste jongeren (ruim 80%)¹⁵ nog onderwijsvolgend zijn, vaak een kleine bijbaan hebben en dus niet in de WW terecht komen. Slechts 20% is niet onderwijsvolgend en daarvan werkt weer 80%. Indien jongeren van de deze leeftijd toch in de WW komen, stromen ze snel weer uit. De daling in september 2018 ten opzichte van het jaar daarvoor onder de nieuwe instroom was onder jongeren ook het sterkst met -19,5%.

Tabel 1.3.1.3 Nieuwe WW-uitkeringen naar opleidingsniveau¹⁶

Opleidingsniveau	Aantal	Aandeel	% beroepsbevolking
Laag	69.758	32,7%	20,7%
Middelbaar	82.210	38,5%	41,8%
Hoog	61.479	28,8%	37,5%

In de nieuwe instroom is het percentage laagopgeleiden 32,7%. Dit is hoog in vergelijking met het aandeel van deze groep (20,7% in 2018) in de beroepsbevolking.¹⁷ Het aandeel middelbaar opgeleiden is met 38,5% in de nieuwe instroom het hoogst van alle groepen maar vergeleken met hun aandeel in de beroepsbevolking, 41,8%, laag. Het aandeel hoogopgeleiden in de nieuwe instroom is 28,8%. Dit is laag vergeleken met hun aandeel van 37,5% in de beroepsbevolking.

Onder de nieuwe WW'ers is het percentage personen met een startkwalificatie (56,5%) in de meerderheid en de groep zonder startkwalificatie met 27,4% in de minderheid. Bij de resterende 16,1% is het opleidingsniveau niet bekend. Binnen de beroepsbevolking is het aandeel dat over een startkwalificatie beschikt met 78,3% ook het hoogst.

1.3.2 Invloed van de sector en de beroepsgroep op instroom in de WW

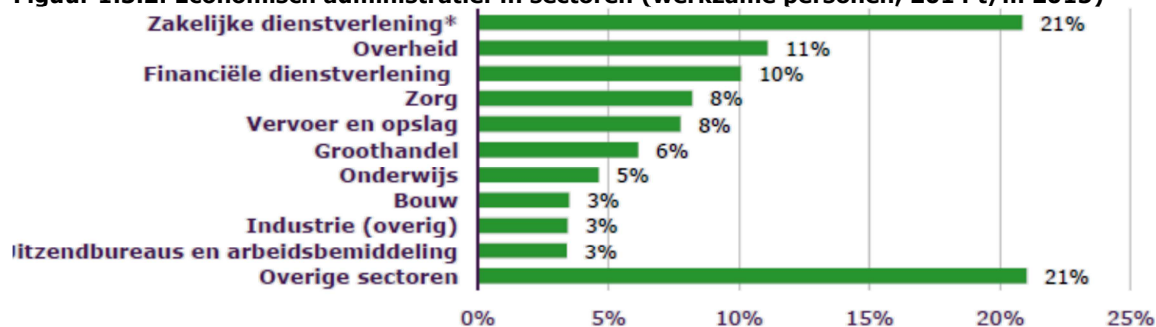
Zakelijke dienstverlening en economisch administratieve beroepen in nieuwe instroom WW

De sector en de beroepsklasse zijn belangrijke determinanten van de instroom in de WW. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen op sectorniveau, in de eerste negen maanden van 2018, is met 51.103 WW-uitkeringen het hoogst vanuit de zakelijke dienstverlening, gevolgd door 31.601 nieuwe WW-uitkeringen vanuit de sector zorg en welzijn en 30.716 nieuwe WW-uitkeringen vanuit de uitzendbedrijven.

In de periode januari-september 2018 zijn veel nieuwe WW'ers ingestroomd (49.178) vanuit de bedrijfseconomische en de administratieve beroepen. Deze beroepen zijn verspreid over verschillende sectoren, zoals zakelijke dienstverlening, de bankensector, verzekeringswezen, pensioenfondsen, overheid en zorg (zie figuur 1.3.2). Deze ontwikkeling is voor een deel toe te schrijven aan de automatisering (zie box 1), waardoor vooral in het bank- en verzekeringswezen veel administratieve functies zijn verdwenen. Het einde hiervan is nog niet in zicht.

In de zakelijke- en de financiële dienstverlening is al enige tijd een verschuiving gaande van laag- en middelbaar werk naar werkgelegenheid waar een hoger opleidingsniveau voor gevraagd wordt. Ook is een trend gaande dat steeds meer financiële instellingen gebruikmaken van outsourcing en shared service diensten ter vervanging van administratief en financieel administratief personeel.

Figuur 1.3.2: Economisch administratief in sectoren (werkzame personen, 2014 t/m 2015)

¹⁵ CBS, NEETs: jongeren die geen opleiding volgen en niet werken, 2018

¹⁶ In 40.969 van de gevallen is het opleidingsniveau onbekend.

¹⁷ CBS Statline

In box 1 en 2 worden twee sectoren, de financiële dienstverlening en de ICT-sector, nader belicht. Voor deze twee sectoren is gekozen omdat zij de gevolgen van digitalisering (financiële dienstverlening) respectievelijk robotisering (ICT-sector) tonen. Zowel in de goed presenterende ICT-sector als in de structureel krimpende financiële dienstverlening verdwijnt werkgelegenheid op middelbaar niveau en komen er banen bij op de hogere niveaus.

Box 1. Instroom vanuit de financiële dienstverlening¹⁸

De sector financiële dienstverlening bestaat voor 59% uit hoogopgeleiden (het totale percentage hoogopgeleiden van alle andere sectoren is 36%) en oudere werknemers (ruim 47% is 45-plus). Ook onder de nieuwe instroom in de WW vanuit de financiële sector zijn er volgens het UWV veel ouderen en hoger opgeleiden, maar er zijn ook veel middelbaar opgeleiden aanwezig. In vergelijking met de gemiddelde WW'er hadden WW'ers uit de financiële dienstverlening vaker een vast contract voor hun instroom in de WW.

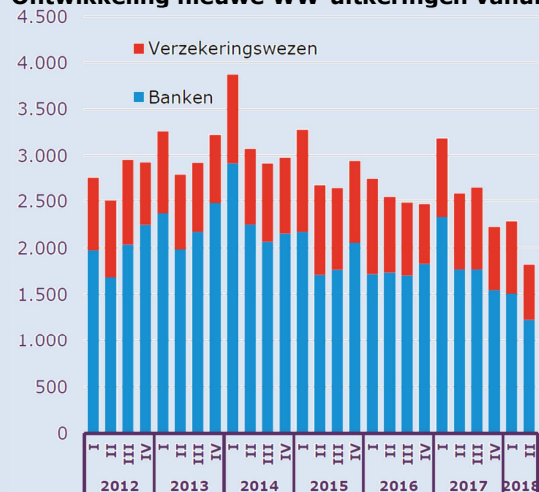
WW'ers afkomstig uit de financiële sector hebben voor het grootste deel een bedrijfseconomische, administratieve of commerciële achtergrond met een grote variëteit binnen de beroepsklassen. Er zijn enerzijds veel functies voor hooggeschoolde specialisten en aan de andere kant zijn er veel algemeen dienstverlenende beroepen op verschillende niveaus.

UWV verwacht dat de structurele krimp van werkgelegenheid, die al 10 jaar gaande is in deze sector, de komende jaren, weliswaar afgevlakt, nog zal doorgaan. Het aantal werknemersbanen daalt vermoedelijk met 2% (3.800 banen per jaar) in 2018 en 2019. Vooral de dienstverlenende beroepen van algemeen administratief medewerker, financieel-administratief personeel en filiaalhouders krijgen met stevige krimp (>-15%) te maken. Dit zijn juist banen waar veel vrouwen in werkzaam zijn. Zij zijn door digitalisering en de economische crisis harder geraakt.

Verdergaande digitalisering in de financiële sector zal meer middelbaar geschoold werk doen verdwijnen. Om instroom in de WW te vermijden zullen deze beroepsgroepen moeten uitwijken naar andere sectoren.

In onderstaande figuur is te zien dat de instroom van nieuwe WW'ers afneemt, maar het aantal lopende WW-uitkeringen vanuit deze sector is nog substantieel hoog.

Ontwikkeling nieuwe WW-uitkeringen vanuit de financiële dienstverlening

Bron: UWV, Factsheet arbeidsmarkt Financiële Dienstverlening, 2018

¹⁸ Alle informatie in deze box is ontleend aan: UWV, Factsheet arbeidsmarkt: Financiële dienstverlening, 2018

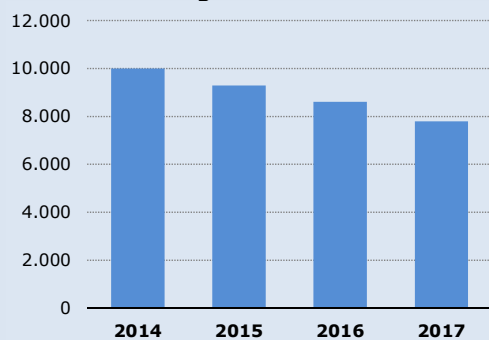
Box 2. ICT-beroepsgroep¹⁹

De ICT-beroepsgroep is met 285 duizend werknemers klein (In 2017 nog geen 4% van de totale werkgelegenheid). De arbeidsmarkt voor ICT'ers kenmerkt zich door krapte; werkgevers hebben grote problemen om vacatures vervuld te krijgen. ICT-beroepen zijn te vinden in alle sectoren en dat maakt dat wervingsproblemen zich overal voordoen.

In deze sector is er enerzijds veel vraag naar werknemers, maar anderzijds ontbreekt het aan voldoende vakbekwaam en passend aanbod. Er is dus sprake van een kwalitatieve mismatch binnen deze sector waarin, analoog aan de voortschrijdende ontwikkelingen in de IT-wereld, een steeds hoger kennisniveau van werknemers wordt gevraagd. De krapte doet zich dan ook vooral voor in de hogere ICT-beroepen, terwijl er in de ICT-beroepen op middelbaar niveau juist sprake is van een (zeer) ruime arbeidsmarkt. 83% van de ICT'ers vervult een beroep op hoog niveau (HBO/universitair) en slechts 17% van de ICT'ers is werkzaam op het middelbaar of lager niveau. Dit zijn vooral banen in de ondersteuning van gebruikers van ICT.

Per maart 2018 zijn er vanuit de ICT-sector bijna 7 duizend uitkeringen. Met een percentage van 2% WW'ers in het lopende bestand, zijn ICT'ers ondervertegenwoordigd. UWV meldt dat tussen 2014 en 2017 het aantal nieuwe uitkeringen van ICT'ers sterk is gedaald. De jaarlijkse instroom lag in 2017 (met bijna 7.800 WW-uitkeringen) circa 22% lager dan in 2014 (rond de 10.000 uitkeringen), zie onderstaande figuur.

Nieuwe uitkeringen ICT 2014-2017

Bron: UWV, Factsheet arbeidsmarkt ICT, 2018

Circa 17% van de WW-instroom van ICT'ers betreft laagopgeleiden; dit is hoog ten opzichte van hun werkgelegenheidsaandeel (5% in 2017). Dit is de groep zonder formele ICT-opleiding. Veel van deze werknemers hebben zich door het behalen van een mbo-certificaat omhoog geschoold tot het middelbaar beroepsniveau. Ook middelbaar opgeleiden zijn oververtegenwoordigd in het WW-bestand. De banen van lager- en middelbaar opgeleiden lopen het risico te verdwijnen als gevolg van automatisering.

In het lopend bestand van de WW evenwel, zijn vooral de oudere ICT'ers oververtegenwoordigd: 66% behoort tot de leeftijdscategorie van 45-55-plus. De jongere leeftijdscategorieën zijn met 2% onder 25 jaar en 14% in de categorie 25-35 jaar ondervertegenwoordigd in de WW-uitkeringen.

1.4 Van WW'er naar Werkende

De nog immer rooskleurige economische vooruitzichten vertalen zich ook in 2018 in een sterk afnemende WW-instroom en een dalend aantal WW-uitkeringen. In 2017 werden er in totaal 472.207 uitkeringen beëindigd als gevolg van werkhervatting of door het bereiken van de maximale WW-duur. Gemiddeld hadden deze uitkeringen een duur van 39 weken.²⁰ In 2018 zijn er in de periode tussen januari en september in totaal 310.835 beëindigde WW-uitkeringen geregistreerd. De meerderheid (54,9%) van deze WW-uitkeringen had een duur onder de 6 maanden. 18,4% van de WW-uitkeringen werd tussen de 6 en 12 maanden na de start beëindigd.

¹⁹ Alle informatie in box 2 is ontleend aan: UWV, Factsheet arbeidsmarkt: ICT, 2018

²⁰ UWV, Kwantitatieve informatie 2017, april 2018

In 13,1% van de gevallen geldt dat de verstreken uitkeringsduur tussen de 1 en 2 jaar lag. De overige 13,6% van de uitkeringen heeft een looptijd gehad van 2 jaar of langer. Ten opzichte van dezelfde periode in 2017 zijn deze verhoudingen slechts minimaal veranderd.²¹

De positieve conjuncturele ontwikkeling is met name terug te zien in het aantal kortlopende WW-uitkeringen. Het aantal personen met een WW-duur van korter dan een jaar daalde tussen augustus 2017 en augustus 2018 met 23%; het aantal langdurige WW'ers nam in dezelfde periode met 18% af. Vanwege de snellere daling van het aantal kortdurende WW'ers is het aandeel langdurige WW'ers gestegen van 31% naar 33%.²²

1.4.1 Meeste werkhervattingen in de eerste 6 maanden

Voor de eerste 9 maanden van 2018 geldt dat de meeste werkhervattingen plaats hebben gevonden in de eerste 6 maanden na de start van de WW-uitkering. 62,2% van de WW-uitkeringen die in deze periode zijn beëindigd wegens werkhervatting had een verstreken duur van minder dan 6 maanden; 84,1% van de uitkeringen had een looptijd van minder dan 1 jaar (zie tabel 1.4.1).

Tussen de verschillende leeftijdscategorieën bestaan grote verschillen. In de leeftijdscategorie onder de 50 jaar vond 68,6% van de werkhervattingen plaats in de eerste 6 maanden en 90,3% binnen een jaar na de instroom in de WW. Voor 50-plussers liggen de percentages lager en geldt dat 48,6% van de werkhervattingen zich voordeden gedurende de eerste 6 maanden, en 71,0% in het eerste jaar na de instroom in de WW. 9,1% van de werkhervattingen van 50-plussers vond plaats na 2 jaar of meer in de WW²³. 50-plussers worden niet vaker werkloos dan de jongere leeftijdscategorieën, maar stromen wel minder vaak en minder snel uit naar werk. Tegelijkertijd hebben zij, vanwege hun doorgaans lange arbeidsverleden, gemiddeld gezien recht op een langere WW-uitkering. Als gevolg hiervan waren in augustus 2018 79% van de langdurige WW'ers 50 jaar of ouder.²⁴

Tabel 1.4.1 Beëindigde WW-uitkeringen naar redenen en verstreken duur (jan. t/m sep. 2018)

Verstreken duur	<27	27-50	>50	Totaal
Beëindigde WW-uitkeringen	39.845	165.273	105.715	310.835
< 6 maanden	90,1%	58,8%	35,5%	54,9%
6-12 maanden	9,9%	22,5%	15,2%	18,4%
1-2 jaar		14,5%	15,8%	13,1%
> 2 jaar		4,2%	33,5%	13,6%
Wegens Werk	10.544	66.146	36.613	113.303
< 6 maanden	94,9%	64,4%	48,6%	62,2%
6-12 maanden	5,1%	24,3%	22,5%	21,9%
1-2 jaar		10,6%	19,9%	12,6%
> 2 jaar		0,6%	9,1%	3,3%
Wegens Max. Duur	18.769	55.623	37.614	112.008
< 6 maanden	84,5%	46,4%	21,0%	44,3%
6-12 maanden	15,5%	19,9%	2,8%	13,4%
1-2 jaar		22,6%	6,1%	13,3%
> 2 jaar		11,1%	70,1%	29,1%

²¹ UWV, Nieuwsflits Arbeidsmarkt, september 2018

²² UWV, Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen, september 2018

²³ UWV, Nieuwsflits Arbeidsmarkt, september 2018

²⁴ UWV, Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen, september 2018

Bron: UWV, Nieuwsflits Arbeidsmarkt, September 2018; N.B. naast 'wegens werk' en 'wegens maximale duur', zijn er meer redenen waarom een uitkering is beëindigd, bijvoorbeeld: uitstroom naar een ZW-uitkering of pensionering. Deze overige redenen zijn niet in de tabel opgenomen.

1.4.2 Twee op de drie WW'ers bij of kort na de beëindiging van de WW aan het werk

Niet elke WW'er stroomt uit naar werk. In de periode januari-september 2018 werd 36,5% van de WW-uitkeringen beëindigd wegens werkhervatting; dit is ruim 1 procentpunt hoger ten opzichte van dezelfde periode in 2017. Voor de leeftijdscategorie onder de 27 geldt dat dit slechts voor 26,5% van de beëindigde WW-uitkeringen het geval was; dit hangt waarschijnlijk nauw samen met de relatief korte WW-duur van deze groep. Dit is ook te zien in het aandeel WW-uitkeringen dat beëindigd is vanwege het bereiken van de maximale duur in de categorie onder de 27 jaar. Dit ligt met 47,1% beduidend hoger dan het gemiddelde van 36%.²⁵

Veel mensen waarbij de uitkering is beëindigd vanwege het bereiken van de maximale duur, vinden alsnog snel werk.²⁶ Onderzoek van het UWV²⁷ laat zien dat twee op de drie personen bij wie in de eerste helft van 2017 de WW-uitkering is beëindigd bij of kort na (< 1 maand) uitstroom uit de WW aan het werk is. Voor de meeste leeftijdscategorieën ontlopen de percentages elkaar niet veel. De categorieën 40-45 jaar en 45-50 jaar scoren met 73% het hoogst. Het aandeel werkhervatting in de groep 50-55 jarigen was met 70% gemiddeld. Echter, het aantal werkhervatters bij de 55-60 jarigen en met name de groep 60 jaar en ouder lag, met respectievelijk 61% en 32%, aanzienlijk lager.

1.4.3 Grote groep WW'ers aan het werk met een gedeeltelijke uitkering

Tegelijkertijd is er ook een groep WW'ers die het werk in loondienst of als zelfstandige hervat met behoud van een gedeeltelijke uitkering. Immers, na de inwerkingtreding van de Wvz is werken tijdens de WW-uitkering altijd lonend. In 2017 was er bij ruim 96.000 van de 330.000 WW'ers (29,2 %) sprake van inkomsten uit arbeid. Met een toename van 9 procentpunt is dit ten opzichte van 2015 snel toegenomen. Het leeuwendeel van deze 29,2% komt voor rekening van de inkomstenverrekening (27,4%); het restant (1,8%) is toe te schrijven aan mensen die het werk hervatten met een gedeeltelijke uitkering op basis van de oude regelingen. Met name in de leeftijdscategorie 45-54 jaar wordt de inkomstenverrekening vaak toegepast; met 33,3% scoort deze groep het hoogst van alle WW'ers.

De uitkering van WW'ers die gebruikmaken van de inkomstenverrekening bedraagt ongeveer de helft van de uitkering van WW'ers die geen gebruikmaken van deze regeling. Dit aandeel is sterk leeftijdsafhankelijk; naarmate de leeftijd toeneemt daalt de WW-uitkering van mensen met een inkomstenverrekening ten opzichte van hun leeftijdsgenoten zonder inkomstenverrekening. Het uitkeringsniveau van de groep onder de 25 jaar met inkomstenverrekening is 93% van de uitkering van hun leeftijdsgenoten zonder inkomensverrekening; voor 55-plussers geldt dat het aandeel slechts 43% is.²⁸

1.4.4 Werkhervatting vaak als uitzendkracht of op basis van tijdelijk contract

Een gedeelte van de WW-uitkeringen wordt beëindigd wegens een aan werk gerelateerde reden. Zoals figuur 1.4.4 laat zien, bestaat hierbinnen veel variatie wat betreft het contracttype waarin de uitgestroomde WW'ers terechtkomen.

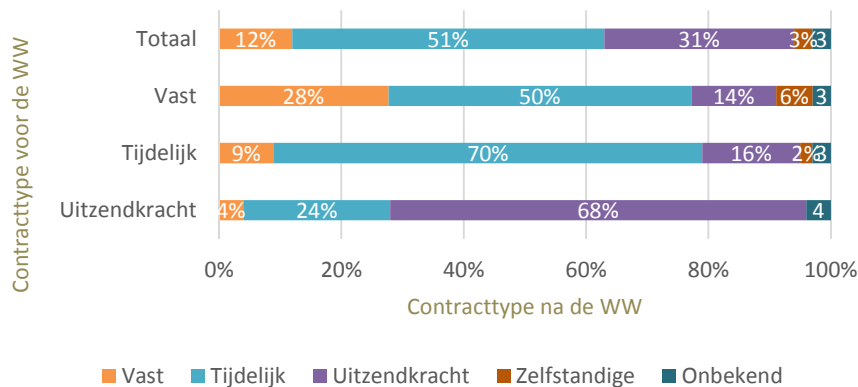
Figuur 1.4.4 Arbeidscontract voor en na de WW

²⁵ UWV, Nieuwsflits Arbeidsmarkt, september 2018

²⁶ UWV, Na de WW aan het werk, december 2013

²⁷ UWV, Twee derde van de WW'ers is kort na uitstroom uit de WW aan het werk, juni 2018

²⁸ UWV, Inkomstenverrekening in de WW, maart 2018

Bron: UWV, Twee derde van de WW'ers is kort na uitstroom uit de WW aan het werk, juni 2018

Een duidelijke trend is waarneembaar wat betreft het aandeel dat bij de werkhervatting een vaste baan vindt. Van de werkhervatters die in de eerste helft van 2017 uitstroomden, kreeg 12% een vast contract²⁹, terwijl dit in 2013 nog 16% was, en in 2008 zelfs 21%.³⁰ Waar de uitstromende WW'er terecht komt lijkt ook samen te hangen met het arbeidscontract vooraf aan de WW. Hoewel ongeveer 3 op de 10 van de WW'ers aan de slag zal gaan als uitzendkracht, geldt dat voor werkhervatters die voorafgaand aan de WW als uitzendkracht werkzaam waren bijna 7 op de 10 opnieuw als uitzendkracht aan het werk gaan. Over het algemeen geldt dat het overgrote deel van de werkhervatters uitstroomde naar flexwerk.

Duurzaamheid werkhervatting hangt samen met type arbeidscontract

De duurzaamheid van de werkhervatting varieert eveneens. Onderzoek van het UWV³¹ laat zien dat tussen 2012 en 2015 een kleine 60% van de werkhervattingen geïdentificeerd kan worden als duurzaam; deze werkhervatters bleven na uitstroom uit de WW een geheel jaar aan het werk. Dit verschilt echter wel tussen de verschillende arbeidscontracten. Circa 50% van de WW'ers die aan het werk gaan als uitzendkrachten, slagen erin om minimaal een jaar aan de slag te blijven; de grote meerderheid (ongeveer 91%) is ten minste 6 maanden werkzaam na de werkhervatting. Het aandeel dat minimaal een jaar werkzaam is na de uitstroom uit de WW ligt voor tijdelijke contracten (65%) en vaste contracten (70%) een stuk hoger.³² Tegelijkertijd is de kans op herhalingswerkloosheid voor uitzendkrachten hoger dan voor zowel flexibele- als vaste contracten. Voor de periode 2001-2014 gold dat ongeveer 23% van de WW-instroom een herhalingswerkloze was. Tijdens hoogconjunctuur neemt dit aandeel toe, omdat de instroom van niet-herhalingswerklozen daalt. In 2018 ligt dit percentage daarom waarschijnlijk wat hoger.³³

1.4.5 Stabiliteit van de carrières van WW-uitstromers varieert sterk

Er zijn grote verschillen in het verdere verloop van de carrière van de WW-uitstromers waarneembaar. Onderzoek van het PBL³⁴ laat zien dat de stabiliteit van de carrièrepaden van kortdurend werklozen (< 1 jaar) sterk varieert. Figuur 1.4.5 laat de 3 hoofdpaden van het carrièreverloop zien van individuen die minder dan 1 jaar afhankelijk waren van een WW-uitkering: stabiel vast, stabiel flex en instabiel flex.

Figuur 1.4.5 Carrièrepaden van kortdurend werklozen

²⁹ UWV, Tweede van de WW'ers is kort na uitstroom uit de WW aan het werk, juni 2018

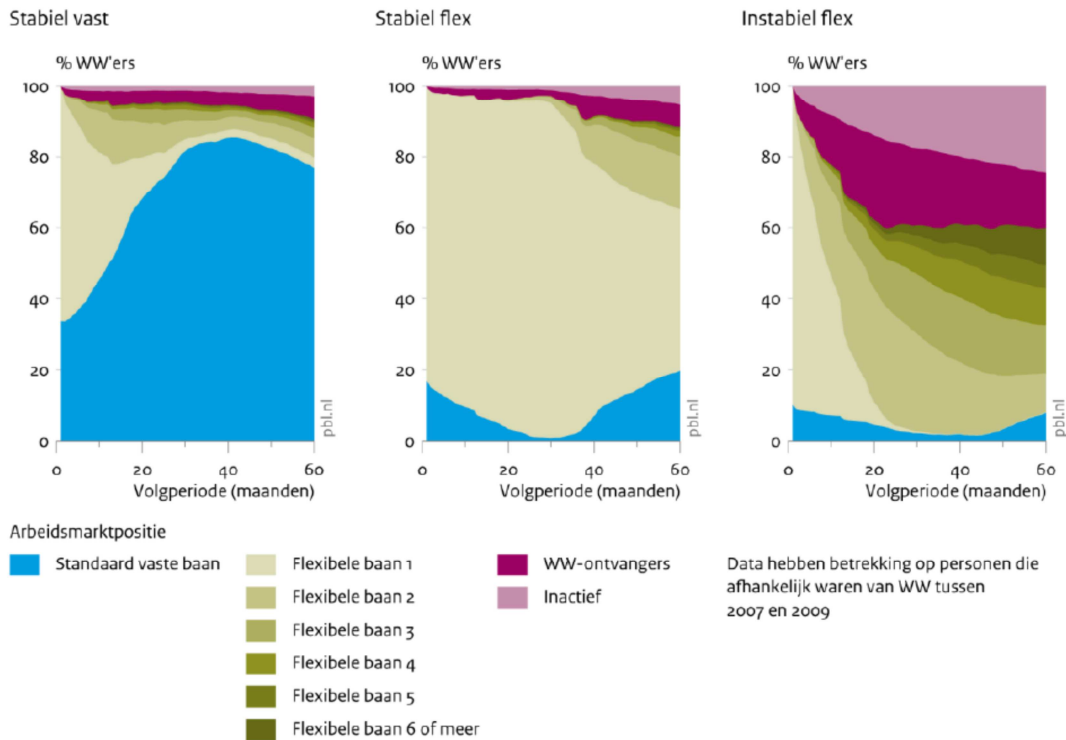
³⁰ UWV, Flexwerk na de WW, april 2015. Hoewel het aantal werknemers met een vast dienstverband weer toeneemt vanaf 2016, en met name in 2018 (zie hoofdstuk 2.2), is het nog onduidelijk of een vergelijkbare trend ook geldt voor werkhervatters.

³¹ UWV, WW'ers vaker aan het werk, mei 2017

³² UWV, Factsheet arbeidsmarkt: Uitzendwerk, december 2017

³³ UWV, Flexwerk na de WW, april 2015

³⁴ PBL, Regionale verschillen in carrièreverloop na de WW, april 2018

Bron: PBL, Regionale verschillen in carrièreverloop na de WW, april 2018

Het eerste pad (42% van de kortdurend werklozen) is het meest gunstig. Hoewel de meerderheid van deze voormalige WW'ers de carrière hervat in een flexibele baan, heeft na 3 jaar gewerkt te hebben circa 80% een vast contract.

15% van de WW-uitstromers waren, net zoals de stabiel-vaste groep, gedurende de gehele volgperiode van 5 jaar bijna continu werkzaam (stabiel flex). Echter, voor deze groep geldt dat de grote meerderheid werkzaam was aan de hand van een flexibel arbeidscontract. Slechts een beperkt gedeelte werd opnieuw afhankelijk van een WW-uitkering.

Tot slot is er een grote groep (43%) van voormalige WW-ontvangers die een veel minder stabiele carrièreverloop kennen (instabiel flex). In de 5 jaar na de beëindiging van hun WW hebben zij meerdere flexibele banen gehad; vaak afgewisseld met perioden van werkloosheid. Slechts 10% was de gehele 5 jaar aan het werk; bijna de helft was minimaal één keer meer dan 12 maanden werkloos. De figuur toont dat van deze groep een klein deel, minder dan 10%, na 5 jaar een vaste baan had.

Box 3. Sectorale mobiliteit van werkhervatters verschilt tussen sectoren

In welke sector werkhervatters terecht komen hangt samen met de sector waarin zij werkzaam waren voordat zij in de WW instroomden. Hoewel het aantal banen stevig toeneemt, zijn er sectoren die wat betreft werkgelegenheid minder voortvarend presteren. Dit is eveneens terug te zien in de in- en uitstroom uit de WW. Als er gekeken wordt naar het aantal beëindigde uitkeringen ten opzichte van het totaal aantal uitkeringen per sector, dan staat de financiële dienstverlening onderaan.³⁵

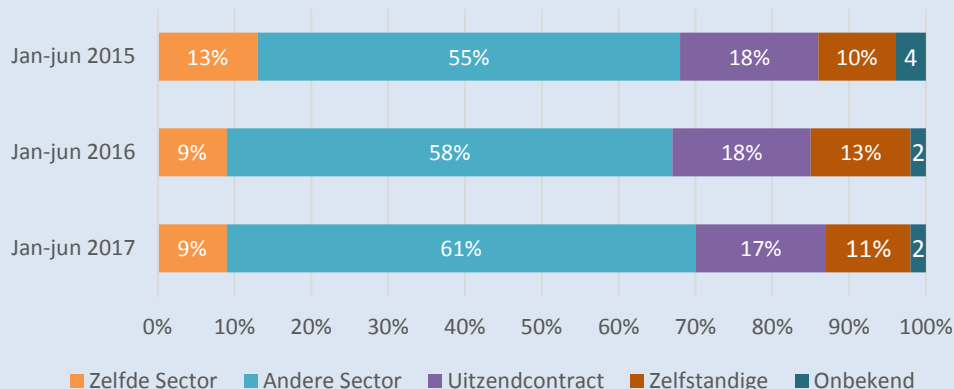
De financiële dienstverlening is de enige sector waarin het aantal banen structureel afneemt; tussen 2012 en 2017 zijn er 37 duizend banen (-15%) verdwenen.³⁶ De meerderheid van de WW'ers uit deze sector gaat daarom aan de slag in een alternatieve sector; slechts 9% van de

³⁵ UWV, Nieuwsflits Arbeidsmarkt, september 2018

³⁶ UWV, Factsheet arbeidsmarkt: Financiële dienstverlening, augustus 2017

werkhervatters startte na afloop van de WW-uitkering opnieuw als werknemer in deze sector. Rond 11% van de werkhervatters uit deze sector begint daarnaast voor zichzelf.³⁷

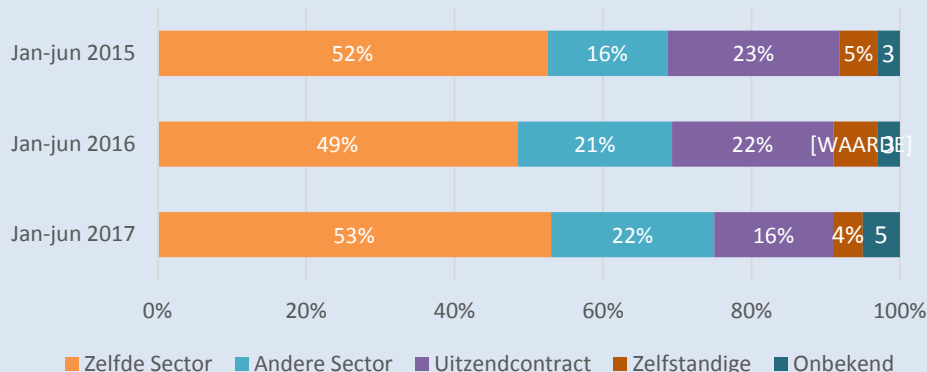
Sectorale mobiliteit werkhervatters uit de financiële dienstverlening

Bron: UWV, Twee derde van de WW'ers is kort na uitstroom uit de WW aan het werk, juni 2008

Voor de bouwnijverheid geldt het omgekeerde. De werkgelegenheid in deze sector is de afgelopen jaren sterk hersteld³⁸, en de vraag naar arbeid is groot (zie ook hoofdstuk 2.2). Deze sector behoort daarom wat betreft de verhouding tussen het aantal beëindigde uitkeringen en het totaal aantal uitkeringen ook tot de top. De meerderheid van de werkhervatters uit de bouwnijverheid keert na de beëindiging van de WW terug in dezelfde sector. Circa 1 op de 5 hervatte in 2017 het werk in een andere sector.

Sectorale mobiliteit werkhervatters uit de bouwnijverheid

Bron: UWV, Twee derde van de WW'ers is kort na uitstroom uit de WW aan het werk, juni 2008

1.5 Slot

In hoofdstuk 1 zijn de kenmerken van het WW-bestand in beeld gebracht. De positieve economische vooruitzichten hebben zich in de eerste negen maanden van 2018 vertaald in een sterke afname van het aantal lopende WW-uitkeringen; het aantal lopende WW-uitkeringen is in september 2018 ten opzichte van september 2017 met 22% afgenomen. De daling van het aantal nieuwe WW-uitkeringen zet zich eveneens voort; in alle beroepsklassen zijn gedurende de eerste 9 maanden van dit jaar minder uitkeringen verstrekt.

Hoewel ouderen niet oververtegenwoordigd zijn in de nieuwe WW-uitkeringen, neemt deze groep wel bijna de helft van de lopende WW-uitkeringen voor haar rekening. 50-plussers worden niet

³⁷ UWV, Twee derde van de WW'ers is kort na uitstroom uit de WW aan het werk, juni 2018

³⁸ UWV, Factsheet arbeidsmarkt: Bouw, mei 2018

vaker werkloos dan de jongere leeftijdscategorieën, maar zij stromen wel minder vaak en minder snel uit naar werk. Als gevolg hiervan was in augustus 2018 79% van de langdurige WW'ers 50 jaar of ouder. Er ligt dus een belangrijke uitdaging om ook ouderen mee te laten profiteren van de aantrekkelijke arbeidsmarkt.

2. Werkgelegenheid en werkloosheid

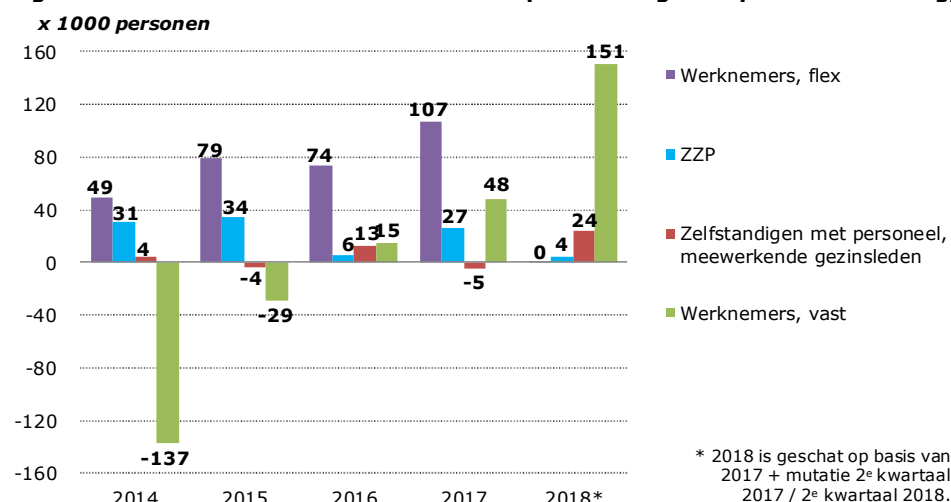
2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de jaarontwikkeling van de werkgelegenheid (paragraaf 2.2) en de werkloosheid (paragraaf 2.3) in de periode 2014-2018 centraal. Er wordt een vergelijking gemaakt met de ontwikkeling in andere EU-landen en er wordt aandacht besteed aan verschillen in ontwikkeling naar kenmerken als positie werkring, economische sector, vacaturegraad, dynamiek op de arbeidsmarkt en naar persoonskenmerken (geslacht, leeftijd, herkomstgroepering en opleidingsniveau).

2.2 Werkgelegenheid

Het Centraal Planbureau verwacht dat de omvang van de werkzame beroepsbevolking (zelfstandigen en werknemers) in 2018 uitkomt op gemiddeld 8,76 miljoen, 546 duizend meer dan het jaargemiddelde 2014 (+6,6%).³⁹ De stijging zat tot 2018 vooral bij flexwerkers en zelfstandigen zonder personeel, maar vanaf 2016 is er weer een stijging van het aantal werknemers met een vast dienstverband, zie figuur 2.2a. Naar schatting zal de toename van het aantal werknemers met een vast dienstverband in de periode 2016-2018 circa 214 duizend (4,2%) bedragen. Het percentage werknemers met een vast dienstverband daalde in de periode 2009-2017 van 68,4% naar 60,7%, maar stijgt in 2018 weer, met circa 0,5 procentpunt (naar 61,2%).

Figuur 2.2a: Jaarmutaties werkzame beroepsbevolking naar positie werkring, 2014-2018

Bron: CBS (2018), Statline; bewerking SZW

Banen van werknemers naar sector

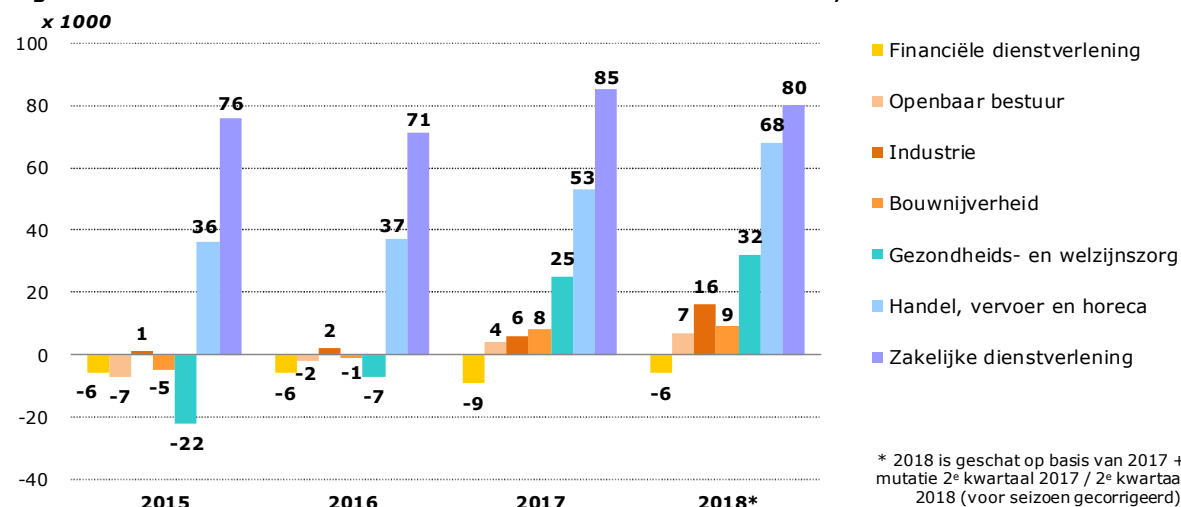
Het totaal aantal banen van werknemers zal in 2018 naar schatting uitkomen op gemiddeld 8,35 miljoen, 624 duizend meer dan gemiddeld in 2014 (+8,1%). Deze toename komt voor het grootste deel op het conto van de zakelijke dienstverlening en de sector 'Handel, vervoer en horeca', met een toename ten opzichte van 2014 met 312 (+22,4%) respectievelijk 194 duizend (+9,7%) banen, zie figuur 2.2b. De groei van de zakelijke dienstensector met 312 duizend banen bestaat merendeels uit uitzendbanen (239 duizend, +40,0%).⁴⁰

In 2018 daalt het aantal banen alleen nog in de financiële dienstverlening (met circa 6 duizend, -2,8%). Voor het eerst sinds 2012 groeit vanaf 2017 ook het aantal banen in de zorgsector weer (met circa 57 duizend, +4,5%). De voorlaatste groei (vóór 2017) van het aantal banen in de bouw en bij het openbaar bestuur was nog langer geleden (2008 respectievelijk 2010).

³⁹ CPB, *Macro Economische Verkenning 2019*, september 2018.

⁴⁰ Zie ook CBS-artikelen [Grootste stijging uitzenduren in ruim 10 jaar](#) en [Grootste omzetstijging uitzendbranche in 2 jaar](#), 31 augustus 2017 en 28 februari 2018.

Figuur 2.2b: Jaarmutaties aantal banen van werknemers naar sector, 2014-2018

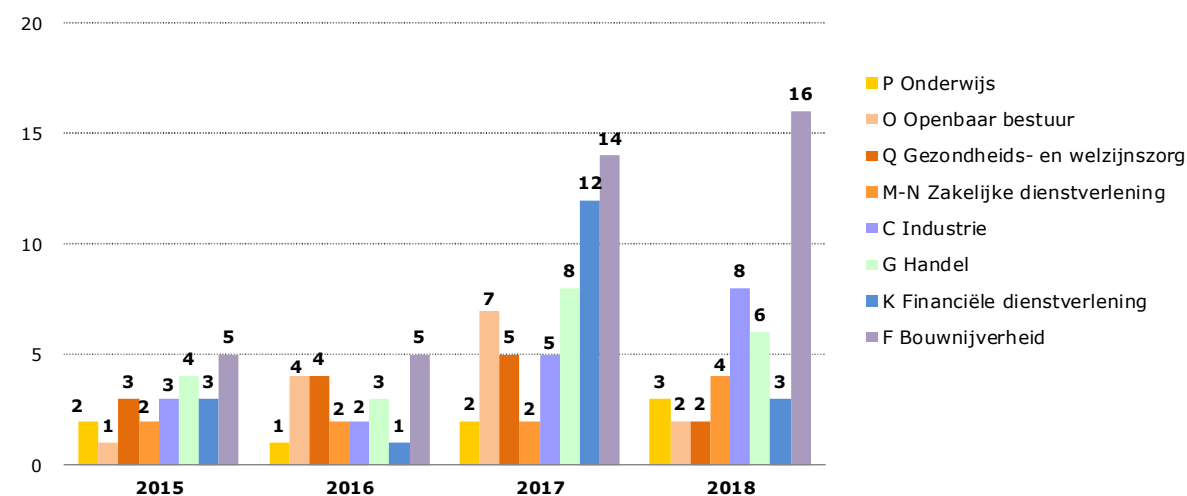

Bron: CBS (2018), Statline; bewerking SZW

Vacaturegraad naar sector

De gemiddelde vacaturegraad (het aantal openstaande vacatures per duizend banen) daalde van 32 medio 2008 naar 12 medio 2013, maar is eind 2^e kwartaal 2018 – met 31 – bijna weer terug op het niveau medio 2008. In alle sectoren nam de vacaturegraad in de periode 2015–2018 toe, waarbij de stijging het grootst was in de bouwnijverheid en de handel (met +40 respectievelijk +21 vacatures per duizend banen), zie figuur 2.2c.

Figuur 2.2c: Jaarmutaties vacaturegraad (aantal openstaande vacatures per 1000 banen van werknemers) naar sector, medio 2014 – medio 2018

Bron: CBS (2018), Statline; bewerking SZW

Met de stijging van het aantal vacatures, en daarmee de vacaturegraad, is ook de spanning op de arbeidsmarkt toegenomen. Volgens analyse van het UWV werkte in het 1^e kwartaal 2016 slechts 16% van de werkende beroepsbevolking in een beroepsgroep met een krappe of zeer krappe arbeidsmarkt. In het 2^e kwartaal 2018 is dat opgelopen naar 64% van het aantal werkenden.⁴¹

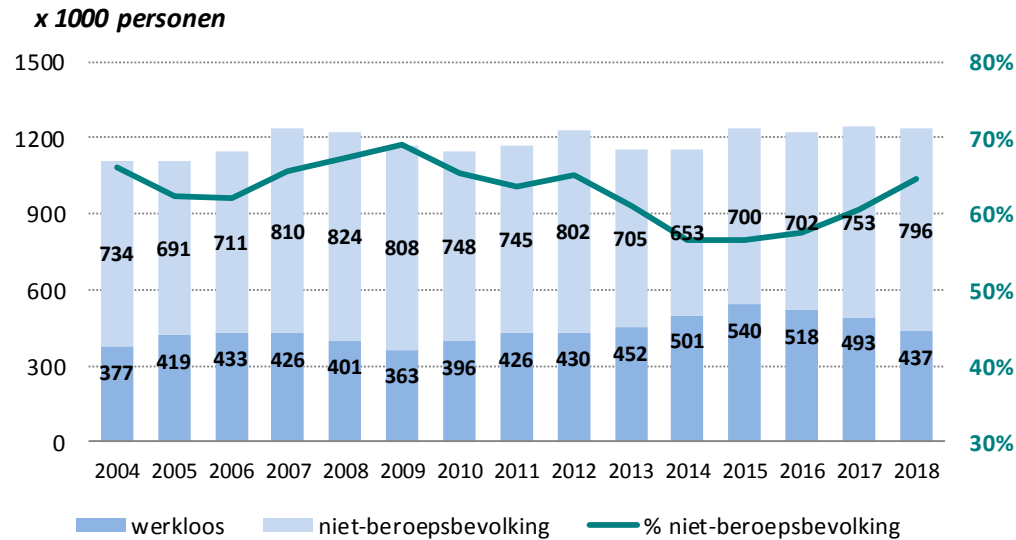
Dynamiek op de arbeidsmarkt

De dynamiek op de arbeidsmarkt is groot, ook in recessieperioden als 2003–2005 en 2008–2014. Uit statistieken van het CBS blijkt dat over de gehele periode 2004–2018 jaarlijks 1,1 à 1,2 miljoen personen zonder werk een baan vonden, zie figuur 2.2d. Wel verandert onder invloed van de

⁴¹ UWV, [Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen](#), 24 september 2018.

conjunctuur het aandeel dat vanuit de niet-beroepsbevolking werk vindt: wanneer de arbeidsmarkt aantrekt stijgt dit aandeel (doordat meer mensen van buiten de beroepsbevolking direct werk vinden, zonder voorafgaande periode van werkloosheid), en wanneer de arbeidsmarkt verslechtert stijgt het aandeel dat vanuit de werkloze beroepsbevolking een baan vindt.

Figuur 2.2d: Jaartotalen (t/m het 2^e kwartaal) niet-werkzame baanvinders, naar arbeidsmarktpositie bij aanvang kwartaal baanvondst, 2004–2018

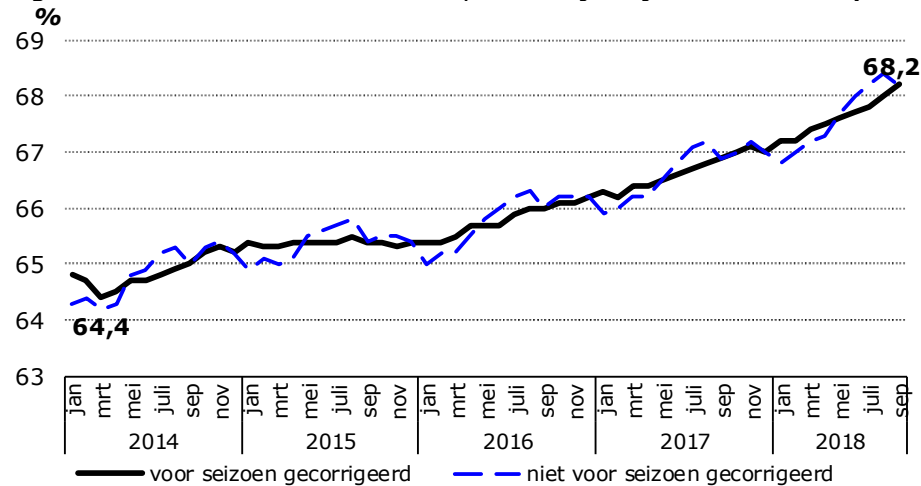

Bron: CBS (2018), Statline; bewerking SZW

2.2.1 Ontwikkeling netto arbeidsdeelname

De netto arbeidsdeelname betreft het aantal werkenden als percentage van de bevolking 15-74 jaar. In februari 2009, bij de start van de recessie, bedroeg de arbeidsdeelname 68,3%, en zakte vervolgens naar een laagste punt in maart 2014 (64,4%). Inmiddels – in september 2018 – is de netto arbeidsdeelname (met 68,2%) bijna weer terug op hetzelfde niveau als de top bij de start van de recessie (figuur 2.2.1a).

Figuur 2.2.1a: Netto arbeidsdeelname, maandcijfers januari 2015 – september 2018

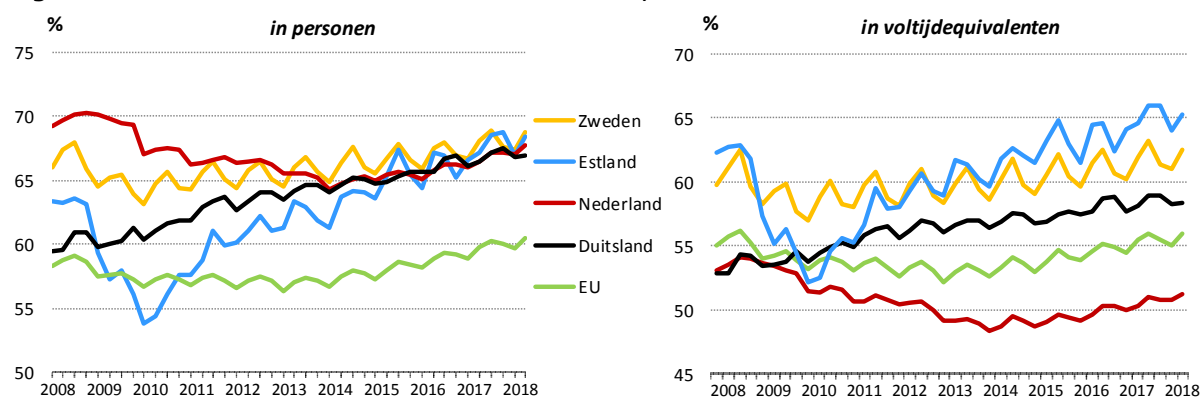
Bron: CBS (2018), Statline

Internationaal

In de jaren 2009 tot 2014 is de netto arbeidsdeelname in Nederland relatief sterk gedaald, en verloor Nederland zijn koppositie binnen de EU. In het tweede kwartaal 2018 staat Nederland (met 67,7%) op de derde plek van EU-landen met de hoogste arbeidsdeelname gemeten in personen, achter Zweden (68,7%) en Estland (68,4%), zie linkerkant figuur 2.2.1b.

Omdat de gemiddelde omvang van de werkweek in Nederland relatief kort is, is de netto arbeidsdeelname in voltijdequivalenten (voltijders met een 40-urige werkweek) in Nederland relatief laag. In het tweede kwartaal 2018 bedroeg deze 51,3%, tegenover 56,0% gemiddeld in de EU, zie rechterkant figuur 2.2.1b.

Figuur 2.2.1b: Netto arbeidsdeelname internationaal, 1^e kwartaal 2008 – 2^e kwartaal 2018^a

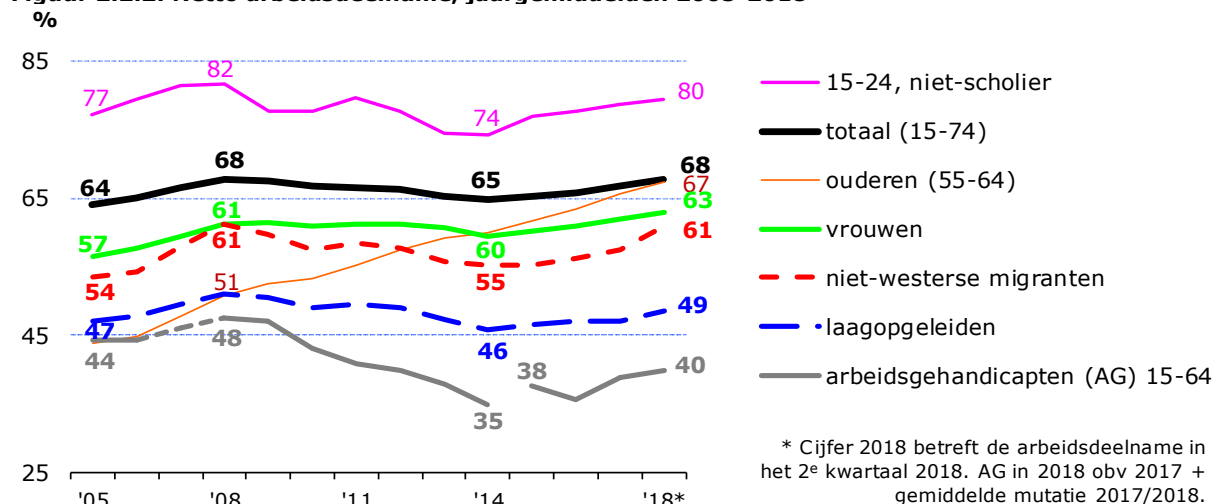
a. Aandeel werkzame personen en voltijdequivalenten (werkzame personen omgerekend naar voltijders met 40-urige werkweek) als percentage van de totale bevolking 15-74 jaar.

Bron: Eurostat (2018); bewerking SZW

2.2.2 Ontwikkeling netto arbeidsdeelname naar persoonskenmerken

Zoals eerder gememoreerd is de (netto) arbeidsdeelname van personen 15-74 jaar na de daling tussen 2008 en 2014 (van gemiddeld 67,9 naar 64,9%) grotendeels weer hersteld, naar een jaargemiddelde van 67,7% in 2018, zie figuur 2.2.2.

Figuur 2.2.2: Netto arbeidsdeelname, jaargemiddelden 2005-2018

* Cijfer 2018 betreft de arbeidsdeelname in het 2^e kwartaal 2018. AG in 2018 obv 2017 + gemiddelde mutatie 2017/2018.

Bron: CBS (2018), Statline; bewerking SZW

De afname van het aantal werkenden tussen 2008 en 2014 vond plaats in de leeftijdscategorie 15 tot 55 jaar (-466 duizend), terwijl het aantal werkende 55-plussers steeg (+322 duizend). Ook in de periode 2015-2018 is de toename van het aantal werkenden geconcentreerd bij de ouderen: in de leeftijdscategorie 55 tot 65 jaar (+237 duizend werkenden) en, in mindere mate, 65-plussers (+43 duizend). De (netto) arbeidsparticipatie van ouderen 55-64 jaar steeg per saldo over de

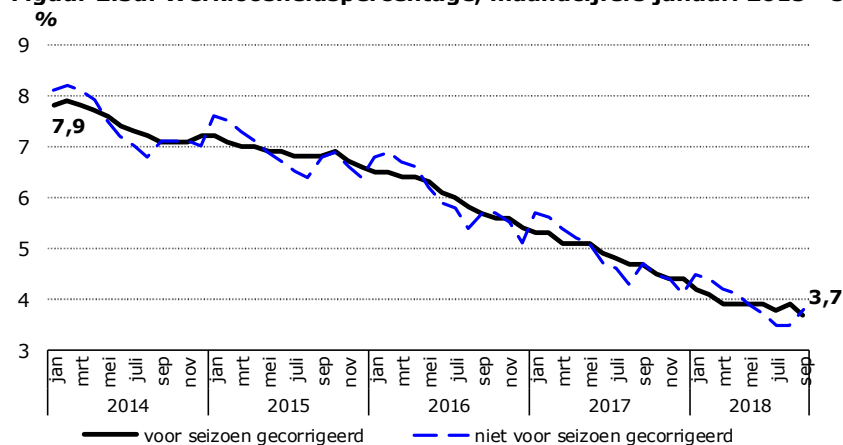
gehele periode sinds 2008 met bijna 17 procentpunt, van 50,7% naar 67,3% (474 duizend werkenden) en van 65-plussers met 5,1 procentpunt (128 duizend werkenden).

In contrast hiermee is de arbeidsdeelname van arbeidsgehandicapten tussen 2008 en 2014 juist fors gedaald, naar schatting met circa 13 procentpunt. Van 2015 op 2017 is er een positieve ontwikkeling, met een stijging van 37,7 naar 38,9%.⁴²

2.3 Werkloosheid

In februari 2014 is met een werkloosheid ter grootte van 7,9% van de beroepsbevolking 15-74 jaar (voor seizoen gecorrigeerd) een niveau bereikt dat in lange tijd niet zo hoog was. Hierna is de werkloosheid gaan dalen en bedraagt in september 2018 3,7% (figuur 2.3a). Dat is bijna op het niveau van vóór de crisis (3,6% gedurende de laatste maanden van 2008).

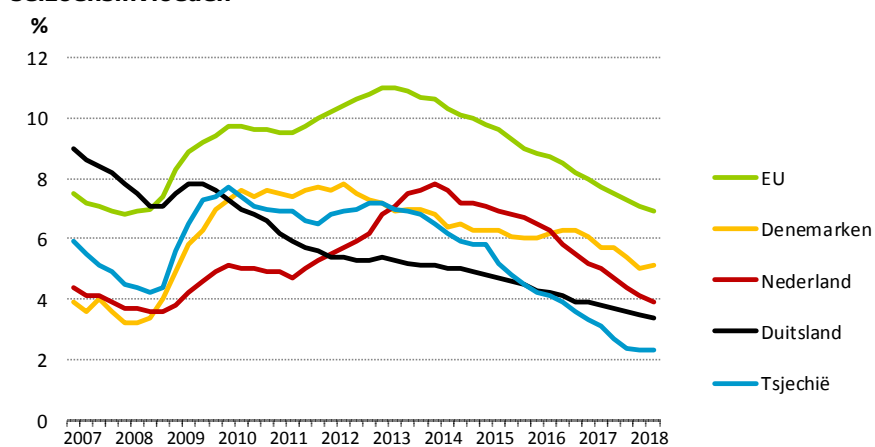
Figuur 2.3a: Werkloosheidspercentage, maandcijfers januari 2015 - september 2018

Bron: CBS (2018), Statline

Nederland behoorde tot het jaar 2012 steeds tot de top drie landen binnen de EU met de laagste werkloosheid. Doordat de werkloosheidsstijging in Nederland langer aanhield dan gemiddeld in de EU is Nederland echter teruggezakt naar de 6^e plaats in het tweede kwartaal 2018 (3,9%, tegenover 6,9% gemiddeld in de EU). Tsjechië heeft de laagste werkloosheid (2,3%) met Duitsland op de 2^e plek (3,4%), zie figuur 2.3b.

Figuur 2.3b: Werkloosheidspercentage internationaal 2007 – 2^e kwartaal 2018^a, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden

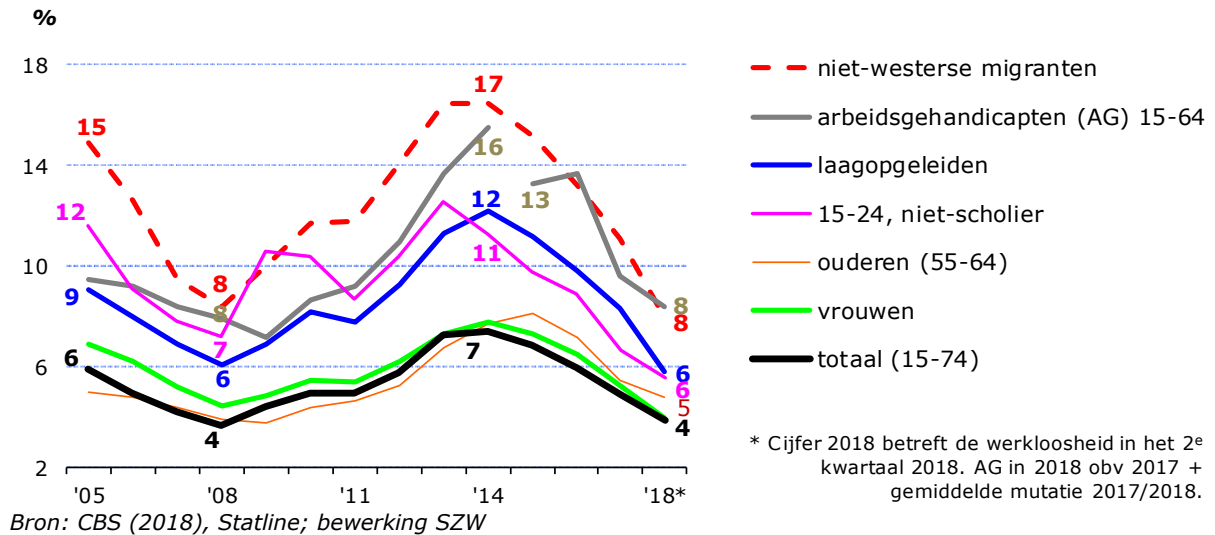
Bron: Eurostat (2018); bewerking SZW

⁴² Zie CBS Statline, tabel [Arbeidsdeelname; arbeidsgehandicapten](#), 14 februari 2018.

2.3.1 Ontwikkeling werkloosheid naar persoonskenmerken

Het aantal werklozen is tussen 2008 en 2014 (ruim) verdubbeld, van 318 naar 660 duizend werklozen. Het gemiddelde werkloosheidspercentage steeg daarmee van 3,7% naar 7,4%. Volgens prognose van het CPB⁴³ zal het werkloosheidspercentage in 2018 uitkomen op 3,9% (355 duizend werklozen), zie figuur 2.3.1.

Figuur 2.3.1: Werkloosheidspercentage, 2005–2018

De stijging tussen 2008 en 2014 was het grootst voor personen met niet-westerse migratieachtergrond en arbeidsgehandicapten, en het kleinst voor vrouwen en ouderen. Deze ontwikkeling van de werkloosheid (en verschillen daarin tussen groepen) is min of meer het spiegelbeeld van de ontwikkeling van de arbeidsdeelname (eerder genoemd in paragraaf 2.2.2). De daling van de werkloosheid vanaf 2014 is het grootst voor de groepen waar eerder de grootste werkloosheidsstijging was: niet-westerse migranten en arbeidsgehandicapten. De werkloosheid van ouderen (55 tot 65 jaar) steeg nog door in 2015, en is (in het tweede kwartaal) 2018 nog steeds een kleine procentpunt hoger dan het gemiddelde werkloosheidspercentage van 3,9%.

2.4 Het lage-inkomensvoordeel (LIV)

Sinds 1 januari 2017 krijgen werkgevers een LIV-tegemoetkoming als zij werknemers in dienst hebben met een laag loon (rond het wettelijk minimumloon). Het LIV verlaagt de loonkosten van deze werknemers en stimuleert bedrijven om hen in dienst te houden of te nemen. Dit stuwt de werkgelegenheid niet alleen voor reguliere werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt, maar ook voor onder meer mensen op een beschutte werkplek, Wsw'ers en mensen met een loonkostensubsidie op grond van de Participatiewet. Bij deze regeling vindt uitbetaling plaats na afloop van het kalenderjaar waarin de verplichting ontstaat. In 2017 waren er dus geen uitgaven aan deze regeling. De uitgaven in 2018 zijn geraamd op 479,3 miljoen euro.⁴⁴

De Belastingdienst heeft in het najaar van 2018 de tegemoetkoming over 2017 uitgekeerd aan ruim 93.500 werkgevers ten behoeve van ruim 400.000 werknemers.

⁴³ CPB, *Macro Economische Verkenning 2019*, september 2018.

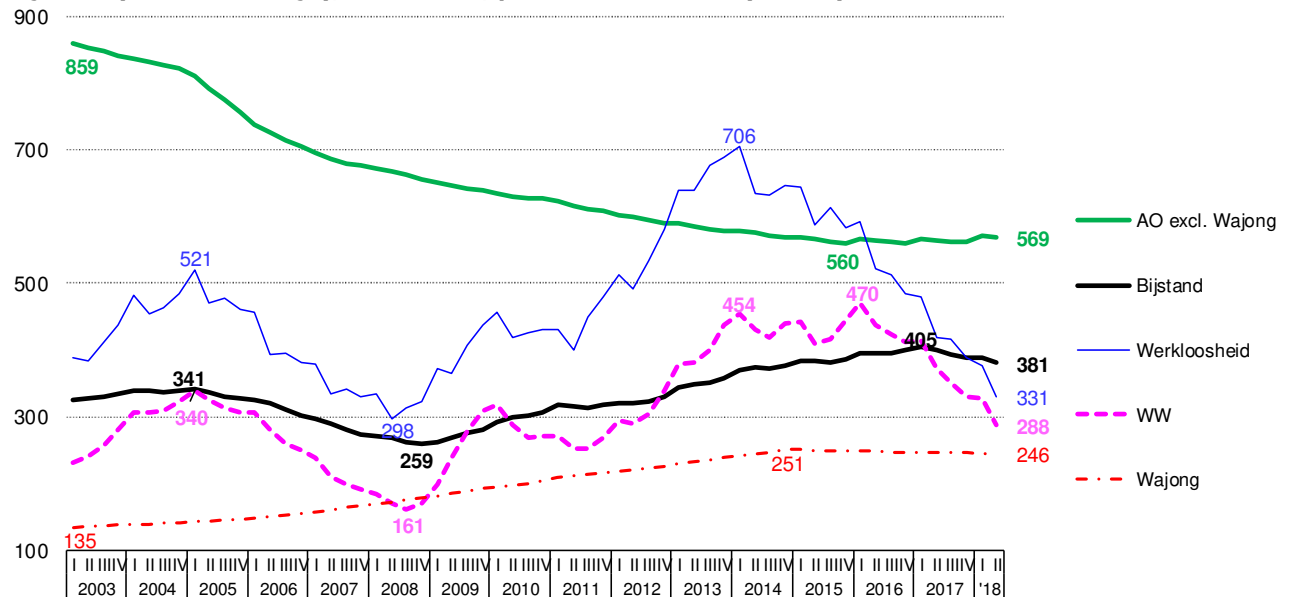
⁴⁴ Zie: [SZW begroting 2019](#), 18 september 2018 (tabel 3.1.1).

3. Inkomenswaarborg

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk schetst de ontwikkelingen op het terrein van inkomenswaarborg (inkomensvoorzieningen en inkomensverzekeringen). Figuur 3.1 geeft een blik op de ontwikkelingen sinds 2003.

Figuur 3.1: Aantal werklozen, en aantal uitkeringen arbeidsongeschiktheid (AO), Wajong, WW en bijstand (tot AOW-leeftijd), vanaf 2003, per ultimo kwartaal (x 1000)^a

a. Bijstand betreft het aantal uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015); Het aantal werklozen per ultimo kwartaal is hier berekend door middeling van het gemiddelde aantal werklozen in maand 3 van het verslagkwartaal en het gemiddelde aantal werklozen in maand 1 van het volgend kwartaal.

Bron: UWV, CBS (2018); bewerking SZW

Met het aantrekken van de arbeidsmarkt vanaf 2014 daalde het WW-volume aanvankelijk van 454 duizend per eind maart 2014 naar 410 duizend uitkeringen medio 2015, maar deze daling werd meer dan tenietgedaan door een stijging naar 470 duizend WW-uitkeringen per eind maart 2016. Laatstgenoemde stijging is grotendeels veroorzaakt door een administratief registratie-effect als gevolg van de invoering van de Wet werk en zekerheid (Wwz) per 1 juli 2015 (zie paragraaf 3.2 voor een toelichting). Vanaf eind maart 2016 loopt de ontwikkeling van het aantal WW-uitkeringen weer meer parallel met die van het aantal werklozen, met een daling tot medio 2018 met 39% (naar 288 duizend WW-uitkeringen) respectievelijk 44% (naar 331 duizend werklozen).

Het bijstandsvolume reageert minder sterk, en ook wat trager, op conjuncturele ontwikkelingen dan het WW-volume. Onder andere door de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 (waarmee meer arbeidsbeperkten een beroep doen op de bijstand) is het aantal bijstandsuitkeringen (tot AOW-leeftijd) na maart 2014 door blijven groeien, en is eerst vanaf het tweede kwartaal 2017 gaan dalen (paragraaf 3.3).

Het aantal Wajonguitkeringen is tussen eind maart 2003 en eind 2014 bijna verdubbeld, van 135 naar 251 duizend uitkeringen. Door de aanscherping van de Wet Wajong met ingang van 2015 vond een omslag plaats van een continue stijging van het Wajong-volume (met een kleine 12 duizend uitkeringen per jaar) naar een daling (paragraaf 3.4).

3.2 WW-uitkeringen

In de eerste helft van 2015 daalde het aantal WW-uitkeringen nog, maar nam in de volgende drie kwartalen toe, van 410 duizend per eind juni 2015 naar 470 duizend per eind maart 2016, terwijl het aantal werklozen in dezelfde periode van drie kwartalen nauwelijks (met 5 duizend) steeg. Eerst met ingang van april 2016 daalde het aantal WW-uitkeringen verder, naar 288 duizend medio 2018.

Het verschil in ontwikkeling van eind maart 2014 tot eind maart 2016 tussen het WW-volume en het aantal werklozen is voor een belangrijk deel het gevolg van de beleids- en uitvoeringseffecten van de Wet werk en zekerheid (Wwz) welke per 1 juli 2015 van kracht werd. De precieze omvang van de effecten van de Wwz worden nog onderzocht bij de evaluatie van de Wwz. Enerzijds gaat het om een beleidsmatig beoogd effect doordat mensen die tegen lager loon gaan werken een aanvulling uit de WW behouden en anderzijds een administratief effect doordat het recht op uitkering pas definitief wordt beëindigd wanneer vaststaat dat er voldoende inkomsten zijn.⁴⁵

De instroom in de WW in de jaarperiode tot en met augustus 2018 was 89 duizend uitkeringen (21%) kleiner dan in de jaarperiode tot en met augustus 2017, zie tabel 3.2a. De instroomkans (WW-instroom in % van het gemiddeld aantal werknemers) daalde daarmee van 6,2 naar 4,8% van het aantal werknemers. De instroomkans in de WW is het grootst voor personen in de leeftijd 25-34 jaar; Voor jongeren van 15-24 jaar is de instroomkans het kleinst, doordat ze gemiddeld minder arbeidsverleden hebben, en daarmee minder WW-rechten.

Tabel 3.2a: Instroom(kans) in de WW naar leeftijd, 2017-2018

	Instroom in de WW (x 1000)						idem, in % van het gemiddeld aantal werknemers					
	Totaal	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Totaal	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64
sept.'16 – aug.'17	433	44	125	93	97	74	6,2	3,6	8,0	6,6	5,9	6,5
sept.'17 – aug.'18	344	33	100	74	76	61	4,8	2,6	6,3	5,2	4,6	5,2

Bron: UWV (2018); bewerking SZW

Ook de uitstroom uit de WW was in de jaarperiode tot en met augustus 2018 (70 duizend uitkeringen, ofwel 14%) kleiner dan in de jaarperiode tot en met augustus 2017, zie tabel 3.2b. De gemiddelde kans om binnen 6 maanden uit de WW te stromen is van 2017 op 2018 toegenomen van 57,9% naar 60,6% (zie rechterkant tabel 3.2b).

Tabel 3.2b: Uitstroom(kans) uit de WW naar leeftijd, 2017-2018

	Uitstroom uit de WW (x 1000)						Kans op uitstroom binnen 6 maanden (%) ^a					
	Totaal	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Totaal	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64
sept.'16 – aug.'17	498	45	134	104	115	100	57,9	74,3	68,7	60,1	53,0	46,6
sept.'17 – aug.'18	428	34	112	88	100	94	60,6	74,8	70,3	62,9	57,3	50,3

a. Berekend als $\text{jaaruitstroom} \times 100\% / (\text{bestand aan het begin} + \text{jaarinstream})$.

Bron: UWV (2018); bewerking SZW

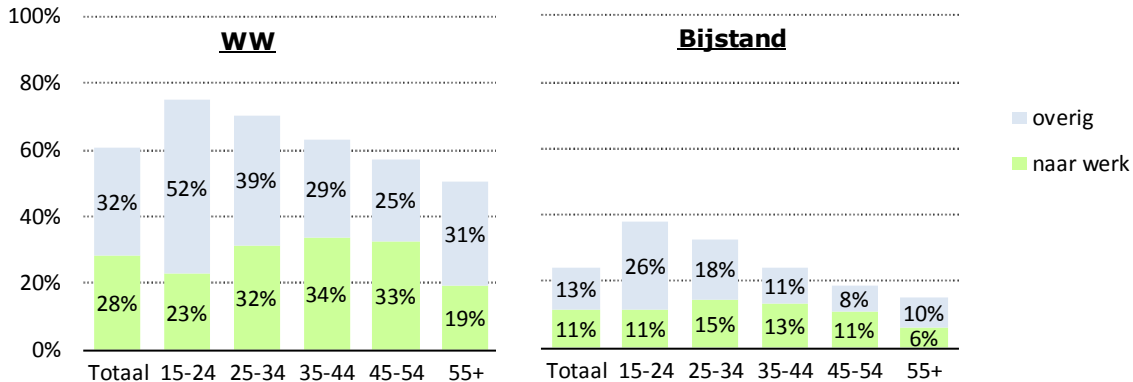
De uitstroomkans uit de WW neemt af met het stijgen van de leeftijd, in de jaarperiode tot en met augustus 2018 van 74,8% voor jongeren (15-24) tot 50,3% voor ouderen (55-64). Deze kans is overigens iets minder scheef verdeeld naar leeftijd dan in de voorafgaande jaarperiode, doordat de toename van de uitstroomkans groter was met het stijgen van de leeftijd (van +0,5 procentpunt bij jongeren tot +4,2 en +3,7 procentpunt bij ouderen in de leeftijd 45-54 en 55-64).

Het relatieve aandeel wegens werkhervatting binnen de WW-uitstroom bedraagt in de jaarperiode tot en met augustus 2018 gemiddeld 47% en loopt met de leeftijd op van 30% voor jongeren (15-24) tot 57% voor 45-54 jarigen. Het aandeel voor 55-plussers (38%) is weer een stuk lager. Gerelateerd aan de totale uitstroomkans uit de WW (per leeftijdscategorie) leiden deze aandelen wegens werkhervatting tot uitstroomkansen naar werk als opgenomen in figuur 3.2. De gemiddelde uitstroomkans naar werk bedraagt 28%, en stijgt van 23% voor jongeren tot 34% voor 35-44

⁴⁵ Zie voor nadere toelichting en kwantificering publicaties van het UWV, waar onder UWV Kennisverslag 2016-4, [Wat gebeurt er met de WW?](#), 9 mei 2016, en UKV 2018-6, [Volumeontwikkelingen. Duiding van de ontwikkelingen in de sociale zekerheid, met speciale aandacht voor de WW](#), 11 april 2018.

jarigen, en daalt vervolgens naar 19% voor 55-plussers (zie linkerkant van figuur 3.2). De uitstroomcategorie "overig" bestaat uit de volgende componenten: WW-beëindigingen wegens het bereiken van de maximale duur uitkering (64%); uitstroom naar de ZW (12%); pensionering (3%) en andere redenen van uitstroom (21%).⁴⁶

Figuur 3.2: Uitstroomkans binnen 6 maanden^a vanuit de WW en bijstand; naar leeftijd, 2018^b

a. Berekend als $\text{jaaruitstroom} \times 100\% / (\text{bestand aan het begin} + \text{jaarinstream})$.

b. Voor WW-uitkeringen de jaarperiode september 2017 – augustus 2018; voor bijstandsuitkeringen de jaarperiode van het 2^e kwartaal 2017 tot en met het 1^e kwartaal 2018. De uitstroom uit de WW naar werk betreft de totale 'uitstroom gerelateerd aan werk' uit de WW, zie voor toelichting UWV Kennisverslag 2018-6 (tabel 1).

Bron: UWV, CBS (2018); bewerking SZW

3.3 Bijstandsuitkeringen

Ondanks het aantrekken van de arbeidsmarkt is het aantal bijstandsuitkeringen (tot AOW-leeftijd) na maart 2014 door blijven stijgen, van 370 duizend uitkeringen naar 405 duizend per eind maart 2017. Pas vanaf dat moment, na 3 jaar dus, is het aantal bijstandsuitkeringen gaan dalen, naar 381 duizend medio 2018. Deze verlate daling van het bijstandsvolume heeft drie oorzaken: 1) een time-lag van circa 1 jaar waarop het bijstandsvolume reageert op conjuncturele veranderingen; 2) nieuwe wetgeving per 1 januari 2015, namelijk de Participatiewet en de nieuwe Wajong 2015; en 3) de sterke groei van het aantal asielzoekers dat een verblijfsvergunning heeft gekregen, waarna ze een beroep kunnen doen op de bijstand.

Als gevolg van de Participatiewet stromen meer arbeidsbeperkten de bijstand in, vooral door de aanscherping van de Wajong. Van de nieuwe jonggehandicapten hebben vanaf 2015 alleen degenen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn recht op een Wajonguitkering. Andere jongeren met een handicap kunnen een bijstandsuitkering krijgen als zij onvoldoende inkomen en vermogen hebben.

De totaal kans om binnen 6 maanden uit de bijstand te stromen lag in de jaarperiode tot en met het 1^e kwartaal 2018 gemiddeld op 24%. Net als bij de WW neemt deze uitstroomkans ook in de bijstand af met de leeftijd, van 37% voor jongeren (15-24) naar 16% voor 55-plussers, zie rechterkant figuur 3.2.

De gemiddelde kans op werkhervatting binnen 6 maanden vanuit de bijstand is in figuur 3.2 geschat op basis van het aandeel uitstroom naar werk in de WW, en komt dan uit op maximaal⁴⁷ 11% (tegenover gemiddeld 28% vanuit de WW). De kans op uitstroom wegens werkhervatting vanuit de bijstand neemt daarbij met het oplopen van de leeftijd af van 15% voor personen 25-34 jaar tot 6% voor 55-plussers.

⁴⁶ Percentages op basis van UWV, [Kwantitatieve informatie 2017](#), 11 april 2018.

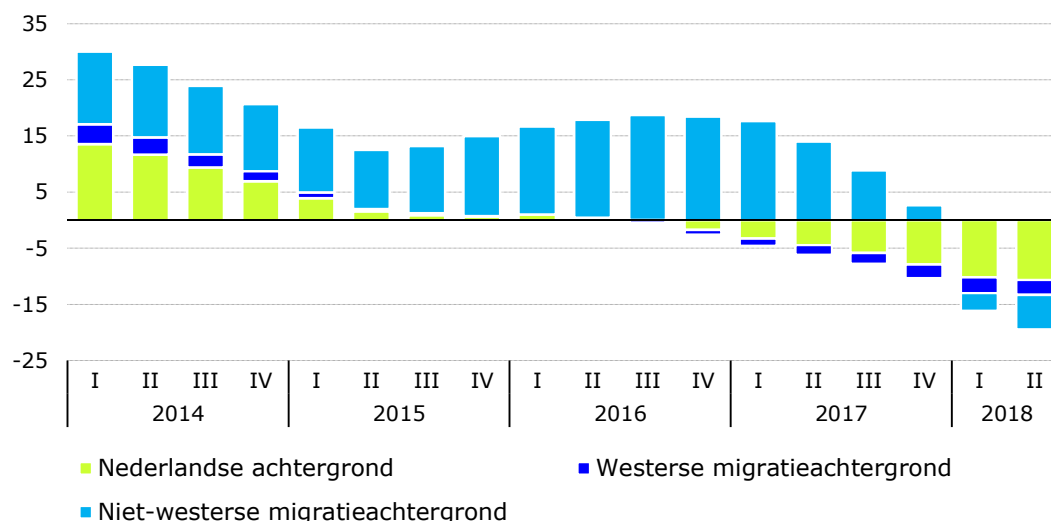
⁴⁷ Volgens CBS-publicatie [Redenen van in- en uitstroom bijstand](#) (7 december 2017) is het aandeel uitstroom uit de bijstand wegens werkhervatting 36% in 2016 (tabel 2, blz. 13). Uitgaand van dit percentage zou de gemiddelde uitstroomkans wegens werk dan 9% bedragen, in plaats van de geschatte 11%.

Personen met bijstandsuitkering

Het aantal personen tot AOW-leeftijd dat eind maart 2014 een bijstandsuitkering ontving (425 duizend) was 15% (55 duizend) hoger dan het aantal bijstandsuitkeringen tot AOW-leeftijd (aan huishoudens. Een uitkering aan een huishouden impliceert een uitkering aan 1 of 2 personen) op dat moment. Ook de *ontwikkeling* van het aantal personen met bijstand kan verschillen van de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen. Zo steeg het aantal personen met bijstand tussen eind maart 2014 en eind juni 2018 met 24 duizend (+6%, van 425 naar 449 duizend), terwijl het aantal bijstandsuitkeringen (aan huishoudens) in dezelfde periode steeg met 11 duizend (+3%, van 370 naar 381 duizend).

Met ingang van de jaarperiode (tot en met het 4^e kwartaal) 2009 is het aantal personen met een bijstandsuitkering alleen maar toegenomen, tot aan de jaarperiode 2017. De toename over het jaar 2013 was met 32 duizend personen het grootst. In de daaropvolgende twee jaren was de groei telkens kleiner, respectievelijk 21 duizend en 15 duizend. In 2016 ging het groeitempo weer iets omhoog, maar is daarna weer verminderd, zie figuur 3.3a.

Figuur 3.3a: Personen met bijstandsuitkering naar migratieachtergrond, mutatie t.o.v. jaar eerder x 1000

Bron: CBS (2018), Statline

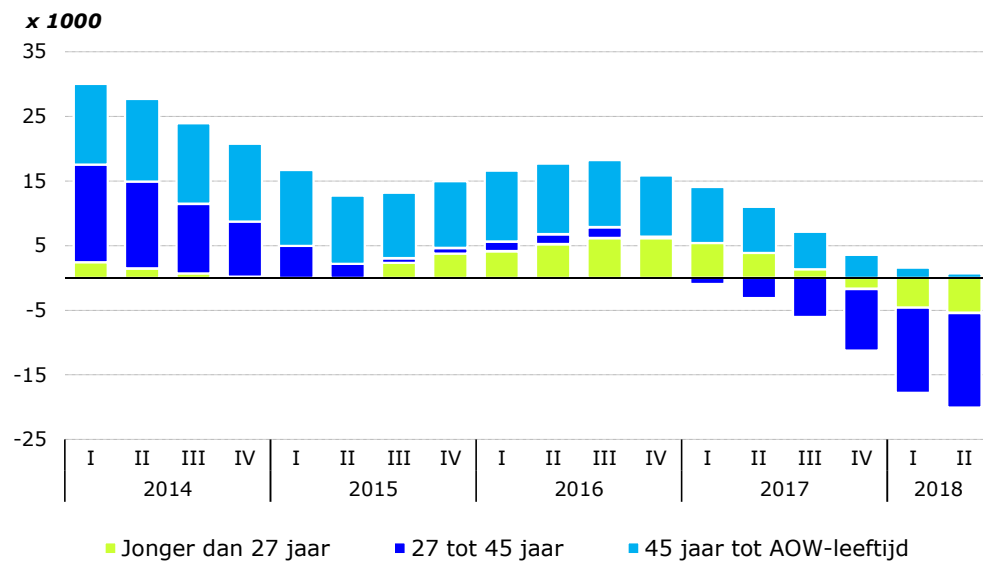
Over het jaar 2017 was voor het eerst sinds 2008 weer sprake van een daling van het aantal bijstandsontvangers, met 7,7 duizend. Over de jaarperiode tot en met het 2^e kwartaal 2018 nam het aantal personen in de bijstand af met 19,4 duizend.

Het aantal bijstandsontvangers met Westerse of Nederlandse achtergrond daalde reeds vanaf de jaarperiode tot en met het derde kwartaal 2016, maar tot de jaarperiode 2017 werd deze daling overtroffen door de stijging van het aantal bijstandsontvangers met niet-westerse achtergrond. Vanaf de jaarperiode tot en met het 1^e kwartaal 2018 daalt ook het aantal bijstandsontvangers met niet-westerse migratieachtergrond.

In figuur 3.3b is zichtbaar dat vanaf de jaarmutatatie 3^e kwartaal 2015 het aantal jongeren (tot 27 jaar) in de bijstand relatief hard steeg, en pas vanaf de jaarperiode 2017 daalt.

Het aantal bijstandsontvangers in de leeftijd 27 tot 45 jaar daalt al sinds de jaarperiode tot en met het 1^e kwartaal 2017. Alleen het aantal ouderen (45 tot AOW-leeftijd) met bijstand is ook in de meest recente jaarperiode (tot en met het 2^e kwartaal 2018) nog gestegen.

Figuur 3.3b: Personen met bijstandsuitkering naar leeftijd, mutatie t.o.v. jaar eerder

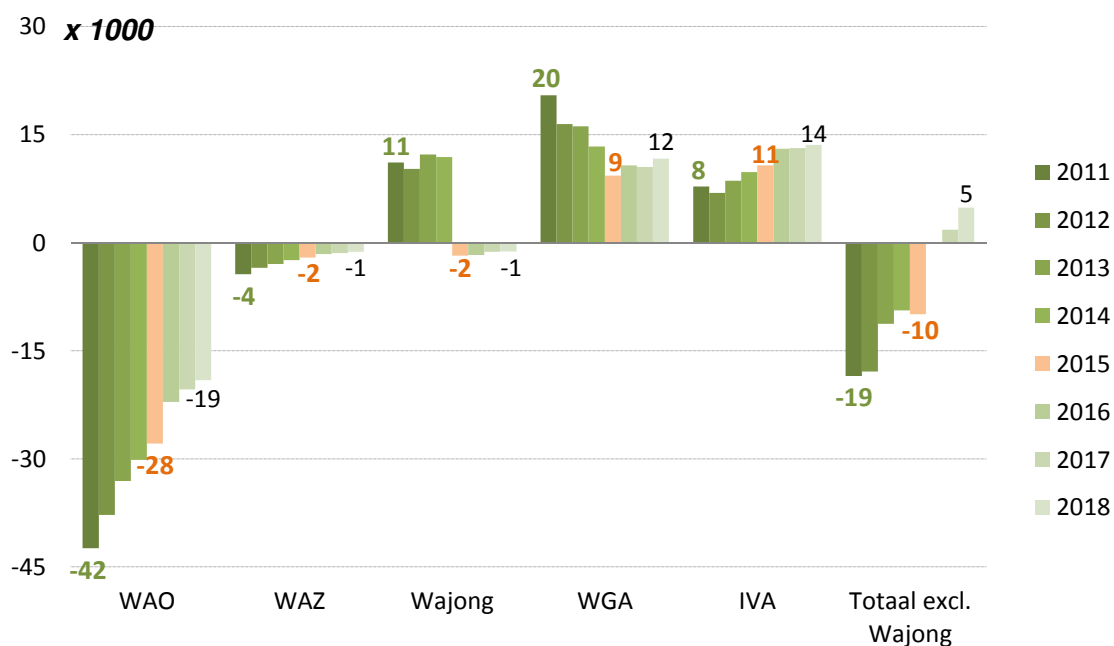
Bron: CBS (2018), Statline

3.4 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (AO-uitkeringen)

Belangrijk voor de recente ontwikkeling van het AO-volume is de aanscherping van de Wet Wajong per 1 januari 2015. Tot 2015 steeg het aantal Wajong-uitkeringen met een kleine 12 duizend per jaar, maar vanaf 2015 vond een omslag plaats naar een daling met 1 à 2 duizend per jaar.

In 2016 hielden de afname van de aflopende WAO/WAZ en de toename van WGA/IVA elkaar in evenwicht en was de omvang van het AO-volume exclusief Wajong per eind 2016 gelijk aan de stand per eind 2015, maar vanaf 2017 neemt het AO-volume exclusief Wajong licht toe, zie figuur 3.4. Over 2018 zal de stijging naar verwachting uitkomen op 5.000 uitkeringen.

Figuur 3.4: Aantal AO-uitkeringen naar uitkeringstype, per eind december; mutatie t.o.v. een jaar eerder, 2011-2018

Bron: UWV (2018), Kwantitatieve informatie (2014-2017); bewerking SZW

WAO/WAZ. Alleen personen die vóór 1 januari 2004 ziek geworden zijn kunnen nog beroep doen op de WAO. Op 1 augustus 2004 werd de Wet Einde Toegang Verzekering WAZ van kracht. Na

deze datum kan er geen (eerste) recht op een WAZ-uitkering meer ontstaan. Omdat hierdoor (vrijwel) geen nieuwe instroom meer is in de WAO/WAZ neemt het aantal beëindigde WAO/WAZ-uitkeringen van jaar op jaar af met het krimpen van het bestand, welke bij de WAO en WAZ vrijwel geheel is vanwege pensionering (en overlijden). In de periode 2013-2018 nam de daling van het aantal uitkeringen in het kader van de WAO en WAZ af van -33 tot -19 duizend, respectievelijk van -3 tot -1 duizend per jaar.

WIA. De wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) voorziet werknemers die vanaf 1 januari 2004 ziek zijn geworden van een uitkering in geval zij langdurig arbeidsongeschikt raken. De WIA kent twee soorten uitkeringen, de IVA en de WGA. De regeling Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (**IVA**) verstrekt uitkeringen aan volledig en duurzaam arbeidsongeschikten; de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (**WGA**) verstrekt uitkeringen aan gedeeltelijk arbeidsongeschikten en niet-duurzaam volledig arbeidsongeschikten. In de periode 2013-2015 was er een jaarlijkse toename van het aantal WGA-uitkeringen, welke in omvang kleiner werd, van +16 naar +9 duizend per jaar. In 2016-2018 neemt de jaarlijkse stijging echter weer toe naar +12 duizend. De jaarlijkse toename van het aantal IVA-uitkeringen steeg van +9 duizend in 2013 naar +14 duizend in 2018.

De groei van het aantal WIA-uitkeringen in 2016-2018 is vooral het gevolg van een grotere instroom. Dat is volgens verwachting, want de WIA is nog in de opbouwfase. De uitstroom uit de WIA is nog relatief beperkt. Doordat de WIA naar verhouding nog niet zo lang bestaat, bereiken relatief weinig mensen in de WIA nu al de pensioengerechtigde leeftijd. De komende twee decennia zal de uitstroom gestaag toenemen. Pas na 2040 zal het aantal lopende WIA-uitkeringen stabiliseren.

Tabel 3.4a geeft een beeld van de ontwikkeling van de instroom in de AO-regelingen. Naast de directe instroom is binnen de WIA ook de interne doorstroom van de WGA (na herbeoordeling) naar de IVA van belang. De doorstroom andersom van de IVA naar de WGA is heel beperkt. In de jaarperiodes tot en met augustus 2017 en augustus 2018 bedroeg de interne doorstroom van WGA naar IVA 11,5 respectievelijk 10,6 duizend uitkeringen (andersom van IVA naar WGA ging het om 60 à 70 uitkeringen).

Tabel 3.4a: Instroom in arbeidsongeschiktheidsregelingen, 2017-2018

	Instroom in AO-regelingen (x 1000)					
	Totaal	WAO	WAZ	Wajong	IVA ^a	WGA
sept.'16 – aug.'17	46,8	0,7	0,1	4,7	21,6	31,2
sept.'17 – aug.'18	48,1	0,7	0,0	4,9	21,9	31,2

a. Instroom IVA inclusief doorstroom van WGA naar IVA (het 'Totaal' is exclusief deze interne doorstroom binnen de WIA).

Bron: UWV (2018), *Kwantitatieve informatie; bewerking SZW*

De directe instroom in de IVA (dus exclusief de interne doorstroom van WGA naar IVA) steeg tussen genoemde jaarperiodes 2017 en 2018 met 12% (van 10,1 naar 11,3 duizend uitkeringen), tegenover een stabilisatie van de instroom in de WGA (op 31,2 duizend uitkeringen).

Het UWV noemt als verklarende factor voor het verschil in instroomontwikkeling tussen IVA en WGA dat de instroom van zieke werknemers – de belangrijkste herkomstgroep bij zowel IVA als WGA - in de IVA versnelt, terwijl bij de WGA de toename nog maar beperkt is.⁴⁸

Verder blijkt uit analyse van het UWV dat de toename bij de groep zieke werknemers in 2018 bij zowel IVA als GWA vooral wordt bepaald door het langer doorwerken van mensen en de verhoging van de pensioenleeftijd. Bij de IVA vindt bijna 75% van de toename plaats bij de 60-plussers en bij de WGA is de toename volledig geconcentreerd bij de 60-plussers.

⁴⁸ Zie: UWV Kennisverslag (UKV) 2018-11, [Volumeontwikkelingen 2018-II. Duiding van de ontwikkelingen in de sociale zekerheid in de eerste helft van 2018](#), 8 november 2018.

De totale uitstroom uit de arbeidsongeschiktheidsregelingen was in de jaarperiode tot en met augustus 2018, met 46,9 duizend uitkeringen, iets groter dan in de overeenkomstig periode tot en met augustus 2017 (46,7 duizend uitkeringen), zie linkerkant tabel 3.4b. De uitstroom uit de WAO/WAZ en de WGA was 0,7 respectievelijk 1,7 duizend (waarvan 0,9 duizend doorstroom naar IVA) kleiner; de uitstroom uit Wajong en IVA steeg met 0,3 respectievelijk 1,2 duizend.

De gemiddelde kans om binnen 6 maanden uit de AO-regeling te stromen (berekend op basis van de jaaruitstroom uit de AO in % van het AO-bestand bij aanvang jaar + de AO-jaarinstream) is in 2018 (vrijwel) gelijk aan de kans in 2017 (5,5%), zie rechterkant tabel 3.4b.

Tabel 3.4b: Uitstroom(kans) uit arbeidsongeschiktheidsregelingen^a, 2017-2018

	Uitstroom uit AO-regelingen (x 1000)						Kans op uitstroom binnen 6 maanden (%) ^b					
	Totaal	WAO	WAZ	Wajong	IVA	WGA ^a	Totaal	WAO	WAZ	Wajong	IVA	WGA
sept.'16 – aug.'17	46,7	21,6	1,7	6,1	6,7	22,1	5,5	7,1	11,6	2,4	6,5	5,4
sept.'17 – aug.'18	46,9	21,2	1,4	6,4	7,9	20,5	5,5	7,5	11,3	2,6	6,8	4,8

a. Uitstroom WGA inclusief doorstroom van WGA naar IVA (het 'Totaal' is exclusief deze interne doorstroom binnen de WIA).

b. Berekend als $\text{jaaruitstroom} \times 100\% / (\text{bestand aan het begin} + \text{jaarinstream})$.

Bron: UWV (2018), Kwantitatieve informatie; bewerking SZW

4. Re-integratie

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de re-integratieinspanningen van gemeenten voor het gemeentedomein (bijstandsontvangers en NUG'ers⁴⁹) onderzocht (paragraaf 4.2) alsmede de activerende dienstverlening en inzet van re-integratie door UWV ten behoeve van arbeidsgehandicapten (paragraaf 4.3).

4.2 Re-integratie gemeentedomein

Het CBS verrijkt in opdracht van de minister van SZW de Statistiek Re-integratie Gemeenten (SRG) met administratieve gegevens van personen met uitkeringen en banen en publiceert hier periodiek over. In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op het aantal personen met een re-integratievoorziening, hun voorzieningen en het aantal gestarte banen door bijstandsontvangers en niet-uitkeringsgerechtigden. De gegevens hebben betrekking op de periode (medio) 2016–2018.

4.2.1 Personen met re-integratievoorziening van gemeenten

Het totaal aantal personen met een re-integratievoorziening van gemeenten bedroeg medio 2018 200 duizend, 17% (30 duizend) meer dan medio 2016. Vooral voor jongeren (45%) en niet-westerse migranten (32%) was de toename relatief groot, zie tabel 4.2.1.

Tabel 4.2.1 Personen met re-integratievoorziening, (medio) 2016–2018

	Medio	Medio	Medio	Jaarmutatie		% mutatie
	2016	2017	2018	Medio'16/ medio'17	Medio'17/ medio'18	Medio'16/ medio'18
	x 1000					
Totaal	170,2	184,7	199,9	14,5	15,2	17%
Man	84,3	92,8	100,7	8,4	8,0	19%
Vrouw	85,9	92,0	99,2	6,1	7,2	15%
Jonger dan 27	23,5	28,1	34,1	4,6	6,0	45%
27 tot 45 jaar	74,6	78,2	81,6	3,6	3,4	9%
Ouder dan 45	72,1	78,4	84,2	6,3	5,8	17%
Autochtoon	77,9	80,0	83,4	2,1	3,5	7%
Niet-westerse migrant	75,0	87,2	98,6	12,3	11,4	32%
Westerse migrant	17,4	17,5	17,8	0,1	0,3	3%
Tijdelijke Loonkostensubsidies / WIW-ID banen	4,6	4,4	3,4	-0,2	-1,1	-28%
Participatieplaatsen	11,5	11,3	10,2	-0,2	-1,1	-12%
Loonkostensubsidies P-wet ^a / Beschut werk	2,4	7,6	15,2	5,2	7,6	539%
Andere voorzieningen voor arbeidsbeperkten	0,4	1,7	3,6	1,3	1,9	859%
Overige re-integratievoorzieningen	156,5	167,4	178,8	10,9	11,4	14%

a. Met ingang van 2017 inclusief forfaitaire loonkostensubsidies P-wet. Met terugwerkende kracht tot de datum van indiening van het 'Wetsvoorstel vereenvoudiging en stroomlijning Participatiewet' bij de Kamer (5 juli 2016) kunnen gemeenten tijdens de eerste zes maanden van een dienstbetrekking een forfaitaire loonkostensubsidie van 50% van het wettelijk minimumloon (WML) inzetten.

Bron: CBS (2018), Statistiek Re-integratie Gemeenten

Het aantal personen met een tijdelijke loonkostensubsidie of werkzaam in een WIW-ID baan⁵⁰ is in deze periode gedaald met 28%. Het aantal personen op een participatieplaats⁵¹ nam in dezelfde

⁴⁹ Niet-uitkeringsgerechtigden ingeschreven bij het UWV.

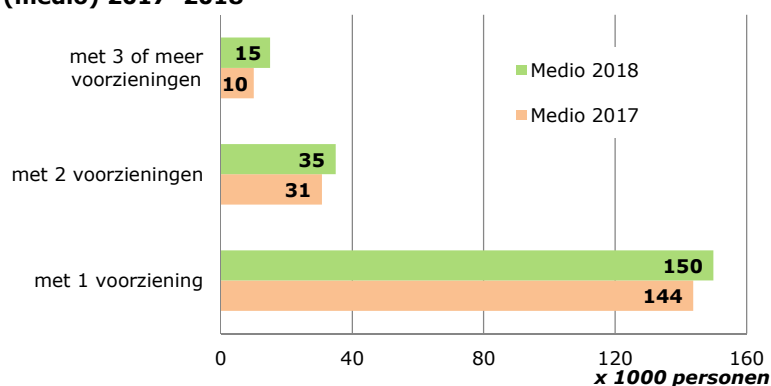
⁵⁰ De 'Tijdelijke loonkostensubsidie' kan door gemeenten worden ingezet wanneer naar de inschatting van werkgever en gemeente een werkloze niet onmiddellijk de normale productiviteit op de werkplek kan leveren. Instroom in de regeling In- en Doorstroombanen en de Werkschakeling Werkzoekenden is per 1 januari 2004 niet meer mogelijk en deze regelingen worden decentraal afgebouwd.

⁵¹ Met een participatieplaats wordt een uitkeringsgerechtigde met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in staat gesteld arbeidsritme op te doen en werknemersvaardigheden te ontwikkelen door - maximaal twee jaar - met behoud van uitkering additionele werkzaamheden te verrichten. Onder voorwaarden kan de termijn met twee jaar verlengd worden.

periode af met 12%. De (forfaitaire) loonkostensubsidie Participatiewet (P-wet) geldt voor mensen die niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen, en kan (waar nodig) structureel worden ingezet. Er is een gestage ophoop van het aantal personen met een (forfaitaire) loonkostensubsidie P-wet of beschermt werk, in totaal van 2,4 duizend medio 2016 naar 15,2 duizend medio 2018 (het aantal personen op beschermt werk nam daarbij toe van 100 medio 2016 naar 1,4 duizend medio 2018).

Personen kunnen meerdere voorzieningen hebben. Uit figuur 4.2.1 blijkt echter dat de grote meerderheid slechts één voorziening heeft. Tussen medio 2017 en medio 2018 steeg het aantal personen met een (of meer) re-integratievoorziening(en) met 15 duizend (8%). Daarbij was de stijging van het aantal personen met drie of meer voorzieningen relatief het grootst (49%), en van het aantal personen met één voorziening het kleinst (4%). Het gemiddeld aantal voorzieningen per persoon steeg hiermee van gemiddeld 1,29 in het eerste halfjaar 2017 naar 1,35 in het eerste halfjaar 2018 (zie tabel 4.2.2).

Figuur 4.2.1 Aantal personen met re-integratievoorzieningen naar aantal voorzieningen, (medio) 2017–2018

Bron: CBS (2018), Statistiek Re-integratie Gemeenten

4.2.2 Re-integratievoorzieningen gemeentedomein

In het 1^e halfjaar 2018 bedroeg het gemiddelde aantal lopende re-integratievoorzieningen 268 duizend. Dat is een toename ten opzichte van 2017 met 37 duizend, ofwel 16%, zie tabel 4.2.2.

Tabel 4.2.2: Aantal re-integratievoorzieningen, 2017–2018

	1 ^e helft 2017	1 ^e helft 2018	% verschil
	x 1000		
begin verslagperiode	220	255	16%
eind verslagperiode	239	272	14%
gemiddelde omvang bestand	231	268	16%
gestart	86	94	9%
gemiddeld aantal voorzieningen per persoon	1,29	1,35	5%

Bron: CBS (2018), Statistiek Re-integratie Gemeenten

De stijging van het aantal gestarte voorzieningen (met 9%) was minder groot. Dit betekent dat de gemiddelde duur van de voorzieningen iets is gestegen (van 16,1 naar 17,1 maanden).⁵²

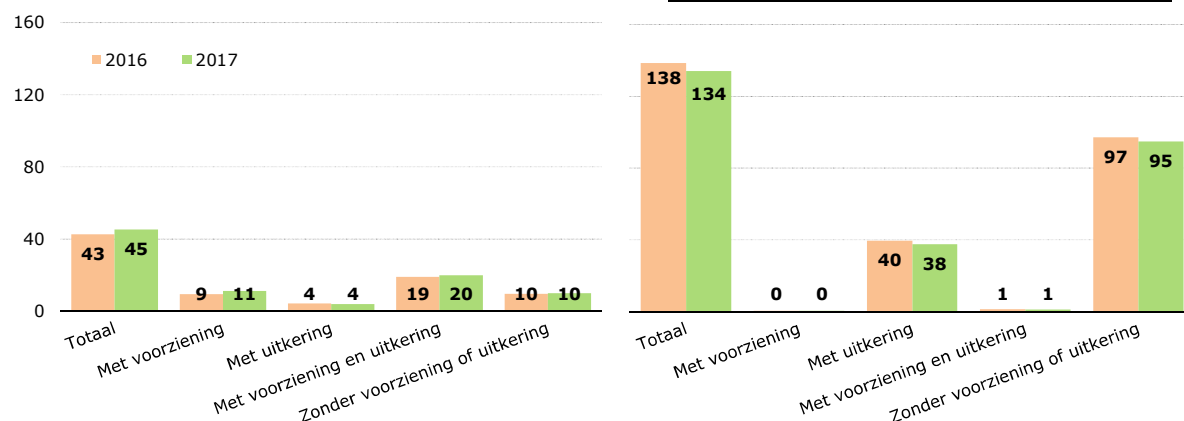
4.2.3 Gestarte banen door bijstandsonvangers en niet-uitkeringsgerechtigden (NUG)

In 2017 zijn in het gemeentedomein 50 duizend banen gestart met inzet van een re-integratievoorziening in de voorafgaande maand, en 151,5 duizend zonder eerdere voorziening. Eén maand na de start van de baan bestond 91% (45,3 duizend) respectievelijk 89% (134,1

⁵² De bestandsomvang is in een stationaire situatie gelijk aan instroom x duur ($B = I \times d$). De gemiddelde verwachte duur bij start van een voorziening is derhalve in het 1e halfjaar 2017 gelijk aan 231×6 (maanden) / $86 = 16,1$ maanden en in het 1^e halfjaar 2018 aan 268×6 (maanden) / $94 = 17,1$ maanden.

duizend) van deze banen nog. In 2016 waren deze percentages vrijwel hetzelfde, en bestonden er 1 maand na de start nog 42,6 banen met voorafgaande inzet van een voorziening en 138,4 duizend banen zonder eerdere voorziening (zie figuur 4.2.3a).

Figuur 4.2.3a: Gestarte banen - die nog bestaan na 1 maand - vanuit bijstand/NUG, 2016 en 2017 x 1000

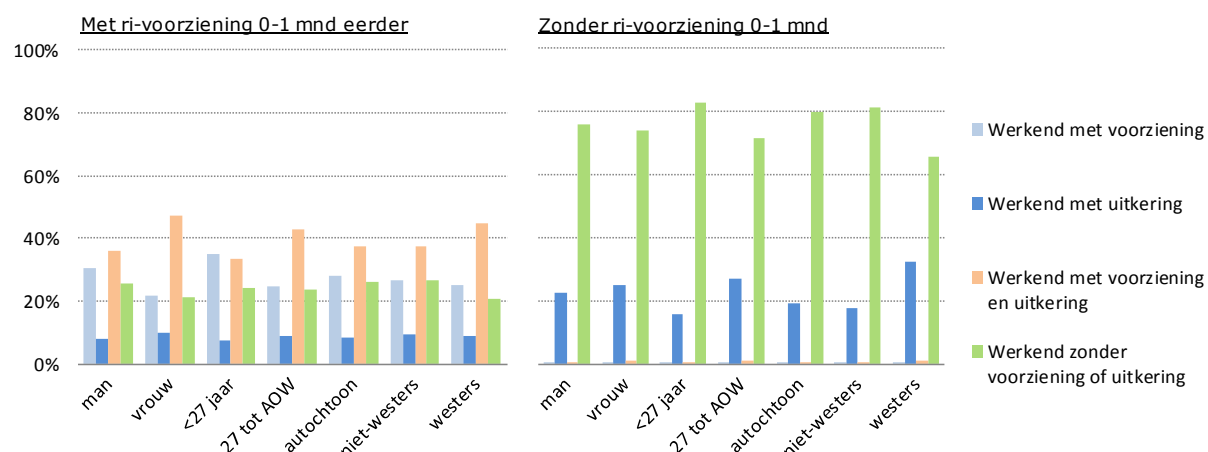

Bron: CBS (2018), Statistiek Re-integratie Gemeenten; bewerking SZW

In vergelijking met 2016 steeg het aantal gestarte banen door personen met eerdere voorziening in 2017 met 2,8 duizend (6,5%), terwijl het aantal gestarte banen door personen zonder eerdere voorziening daalde met 4,4 duizend (-3,2%). Per saldo een afname van het totaal aantal gestarte banen van 181,0 naar 179,4 duizend (-0,9%). Deze ontwikkelingen tussen 2016 en 2017 reflecteren enerzijds de eerder gememoreerde toename van het aantal re-integratievoorzieningen en anderzijds de afname van de omvang van de gemeentelijke doelgroep (o.a. door de daling van het aantal bijstandsontvangers vanaf 2017).

Van de personen die in de maand voorafgaand aan de start van een baan ondersteund werden met een voorziening, ontvangt een deel ook tijdens de uitoefening van het werk een voorziening en / of een (aanvullende) uitkering. Het percentage dat zowel een voorziening én een uitkering ontving was relatief hoog onder vrouwen (47%), 27-plussers (43%) en Westerse migranten (45%), tegenover 34% (jongeren tot 27 jaar) tot 38% (niet-westerse migranten) onder overige groepen. Jongeren en mannen startten relatief vaak in een baan met alleen een re-integratievoorziening (35% respectievelijk 30%, tegenover 24% onder 27-plussers en 22% onder vrouwen), zie linkerkant figuur 4.2.3b.

Figuur 4.2.3b: Personen met een startende baan vanuit algemene bijstand/NUG naar geslacht, leeftijd en migratieachtergrond, 2017

Bron: CBS (2018), Statistiek Re-integratie Gemeenten; bewerking SZW

Het percentage personen dat zonder inzet van een voorziening startten in een baan, en na de start een uitkering ontving, was relatief hoog onder Westerse migranten (32%); onder jongeren (16%) was dit percentage relatief laag, zie rechterkant figuur 4.2.3b. Het grootste deel van de gestarte mensen werkt zonder uitkering of voorziening.

4.3 Activering en re-integratie arbeidsgehandicapten door UWV

Naar aanleiding van een toezegging in het wetgevingsoverleg over het SZW-jaarverslag 2017 en het verantwoordingsgericht onderzoek van de Algemene Rekenkamer wordt in deze paragraaf de activerende dienstverlening en re-integratie door UWV onder de loep genomen. Daarbij wordt integraal ingegaan op de besteding en de resultaten van de inzet van middelen uit begrotingsartikelen 3 (Arbeidsongeschiktheid), 4 (Jonggehandicapten) en 11 (Uitvoering).

4.3.1 Beschikbare middelen activering en bemiddeling arbeidsgehandicapten

UWV krijgt voor de activering en bemiddeling van mensen met een arbeidshandicap vanuit de artikelen 3, 4 en 11 middelen tot zijn beschikking. Middelen voor persoonlijke dienstverlening, vaststellen van recht op voorzieningen, bepalen van de loonwaarde bij loondispensatie en de uitvoeringskosten voor inkoop van re-integratietrajecten en voorzieningen komen ten laste van artikel 11 (zie tabel 4.3.1a). UWV heeft vanuit het regeerakkoord met ingang van 2019 additionele middelen ontvangen om de persoonlijke dienstverlening aan Wajongers op peil te houden en aan WGA-uitkeringsgerechtigden te versterken.

Tabel 4.3.1a: Uitvoeringskosten re-integratie UWV

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	x 1000 euro								
re-integratie WAZ/WAO/WIA/ZW	60.920	56.312	54.320	71.519	72.593	73.917	75.121	76.260	77.028
re-integratie Wajong	78.642	86.631	85.000	104.127	94.405	114.117	108.973	106.670	105.728
Totaal	139.562	142.943	139.320	175.646	166.998	188.034	184.094	182.930	182.756

Bron: SZW begroting

Naast middelen voor persoonlijke dienstverlening krijgt UWV via de SZW-begrotingsartikelen 3 en 4 een ongedeeld taakstellend budget ter beschikking voor het inkopen van re-integratietrajecten (inclusief scholing) en voorzieningen, alsmede een budget ter financiering van de subsidieregeling voor de scholing en de arbeidstoeleiding van jongeren met arbeidsbeperkingen en ernstige scholingsbelemmeringen (ESB), zie tabel 4.3.1b.

Tabel 4.3.1b: Re-integratiebudget UWV

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	x 1000 euro								
Budget art.3 (WIA/WAO/WAZ/ZW)	73.348	60.933	61.017	84.762	104.543	115.126	116.236	117.344	118.453
Budget art. 4 (Wajong)	108.500	160.058	27.800	99.446	107.312	103.929	101.216	84.892	82.166
waarvan ESB-regeling ^a	12.000	13.000	13.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Totaal beschikbaar voor de inkoop van re-integratietrajecten en voorzieningen (exclusief ESB-regeling)	167.848	206.991	75.817^b	170.208	197.855	205.055	203.452	188.236	186.619

a. Regeling ernstige scholingsbelemmeringen.

b. In 2017 sluit het beschikbare budget niet een op een aan op de uitgaven aan re-integratie door het UWV. Dit wordt verklaard doordat het UWV in 2017 ESF-gelden heeft ontvangen voor oude projecten (€ 36 miljoen).

Daarnaast is in 2016 een deel van het re-integratiebudget 2017 (€ 45 miljoen) aan UWV betaald.

Bron: SZW begroting

UWV heeft de opdracht binnen het taakstellende budget voor de inkoop van trajecten en voorzieningen te blijven en krijgt de ruimte om de beschikbare middelen zo effectief en efficiënt mogelijk te verdelen over de verschillende doelgroepen. Omdat mensen met een structureel functionele beperking op basis van de WIA en Wajong recht hebben op noodzakelijke ondersteuning bij werk in de vorm van werkvoorzieningen, raamt SZW in overleg met UWV de verwachte totale uitgaven aan voorzieningen. De overige middelen kan UWV inzetten voor de inkoop van re-integratietrajecten en scholing. In 2019 bedraagt het taakstellende re-integratiebudget 198 miljoen euro, ten opzichte van 170 miljoen in 2018.

UWV verwacht voor de inkoop van re-integratietrajecten een realisatie van 85 miljoen in 2018 (was 73 miljoen in 2017, zie tabel 4.3.1c), en voor de inkoop van voorzieningen een realisatie van 80 miljoen in 2018 (was 79 miljoen in 2017). In 2019 houdt UWV rekening met een verwachte uitgave aan voorzieningen van 92 miljoen. Het totale re-integratiebudget UWV voor re-integratietrajecten en voorzieningen in 2019 is 198 miljoen euro (zie tabel 4.3.1b), dus het beschikbare budget voor inkoop van trajecten in 2019 bedraagt circa 106 miljoen euro.

Tabel 4.3.1c Gerealiseerde uitgaven aan voorzieningen en inkoop re-integratietrajecten en scholing

	2015	2016	2017
	x 1000 euro		
Budget art.3 (WIA/WAO/WAZ/ZW)			
- voorzieningen	26.000	23.000	24.000
- re-integratietrajecten & scholing	48.000	38.000	40.000
Budget art. 4 (Wajong)			
- voorzieningen	52.000	58.000	55.000
- re-integratietrajecten & scholing	48.000	35.000	33.000
Totaal			
- voorzieningen	78.000	81.000	79.000
- re-integratietrajecten & scholing	96.000	73.000	73.000

Bron: UWV fondsennota's

De benutting van het re-integratiebudget hangt mede af van de uitvoeringscapaciteit die UWV ter beschikking heeft om mensen te spreken en met hen afspraken te maken over de activering en de eventuele inzet van re-integratietrajecten (beschikbare middelen voor dienstverlening). Vanwege taakstellingen in het verleden en het groter worden van de groep arbeidsgehandicapten die onder de verantwoordelijkheid van UWV vallen is deze persoonlijke dienstverlening onder druk komen te staan. Het kabinet heeft zoals hierboven aangegeven met het regeerakkoord middelen uitgetrokken om de dienstverlening voor WGA-gerechtigden en Wajongers op peil te brengen.

4.3.2 Dienstverleningsbestand en ingezette trajecten en voorzieningen

In het kader van de activering van arbeidsgehandicapten biedt UWV persoonlijke dienstverlening aan mensen in het vangnet ZW, WAO- en WAZ-gerechtigden die zichzelf melden voor ondersteuning bij het vinden van werk en publiek verzekerde mensen in de WIA. Daarnaast biedt UWV persoonlijke dienstverlening aan alle Wajongers met arbeidsvermogen. Met ingang van 2019 biedt UWV ook specifiek voor de groep WIA 35-min in de WW specialistische persoonlijke dienstverlening. Het kabinet is voornemens het bij verzamelwet mogelijk te maken om ook re-integratietrajecten in te kunnen zetten voor deze groep.

De dienstverlening van UWV bestaat, naast activering van haar eigen bestand, uit het verstrekken van noodzakelijke voorzieningen aan mensen die werken met een structureel functionele beperking. De groep die in aanmerking kan komen voor voorzieningen is groter dan de mensen met een uitkering van UWV.

Ingezette trajecten en voorzieningen

UWV kan voor mensen waaraan zij persoonlijke dienstverlening biedt re-integratietrajecten inkopen. UWV kent trajecten gericht op het werkfit maken van mensen en trajecten gericht op het aan het werk helpen van mensen. Daarnaast kan UWV scholing inkopen en zet UWV via de subsidieregeling Individuele Plaatsing en Steun (IPS) GGZ trajecten in die gericht zijn op ondersteuning naar werk voor mensen met een psychische beperking.

Tabel 4.3.2a: Aantal gestarte re-integratiediensten (inclusief scholing en IPS), 2015–2017

	2015	2016	2017
WAO/WAZ	490	397	414
Ziektewet	11.497	7.777	7.703
WIA	4.553	4.266	6.962
Wajong	10.196	10.022	11.694
Totaal	26.736	22.462	26.773

Bron: UWV jaarverslag

Tabel 4.3.2a geeft het aantal ingekochte trajecten weer in enig jaar. Deze trajecten hebben over het algemeen een langer durende looptijd. De lasten die met deze trajecten te maken hebben vallen niet volledig in het jaar dat deze trajecten gestart zijn, en komen deels ten laste van komende jaren.

Op het moment dat mensen met een arbeidshandicap starten met een baan, al dan niet via proefplaatsing, koopt UWV noodzakelijke voorzieningen in ter ondersteuning van het aan het werk houden van deze mensen. Tabel 4.3.2b geeft inzicht in de ingekochte voorzieningen. Daarnaast geeft deze tabel inzicht in het aantal proefplaatsingen en toekenningen van loondispensatie (inclusief het bepalen van de loonwaarde). UWV geeft loondispensatie af, waarbij de toekenning geldt voor de contractperiode en maximaal 5 jaar. UWV kan loondispensatie op aanvraag verlengen.

Tabel 4.3.2b: Aantal (ingekochte) voorzieningen WIA/WAO/WAZ/ZW en Wajong, 2015–2017

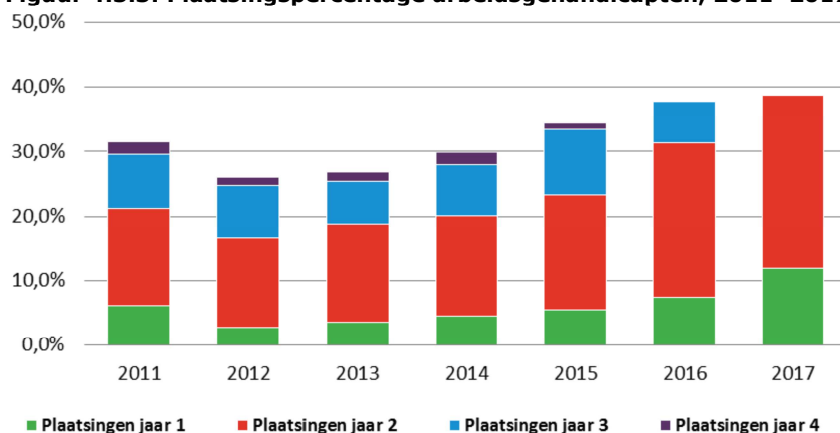
	WIA/WAO/WAZ/ZW			Wajong		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Jobcoach	1.241	1.006	1.121	23.295	26.301	24.673
Intermediair	1.710	2.602	3.497	321	491	592
Meeneembaar	4.217	4.553	4.649	552	489	557
Vervoer	2.182	2.378	1.860	989	1.164	1.080
Overige	178	203	198	50	55	66
Totale inkoop	9.528	10.742	11.325	25.207	28.500	26.968
Proefplaatsing	1.255	1.209	1.187	7.557	7.686	7.805
Loondispensatie				13.457	13.984	13.588

Bron: UWV Kwantitatieve informatie

4.3.3 Effect van activering en inzet re-integratie door UWV

Figuur 4.3.3 geeft het plaatsingspercentage weer van ingekochte trajecten gericht op werk. Dit percentage geeft aan hoeveel van de in een kalenderjaar gestarte re-integratietrajecten hebben geleid tot plaatsing in een betaalde baan na afronding van het re-integratietraject. Omdat een re-integratietraject vaak meerdere jaren in beslag neemt, zijn de effecten pas op langere termijn zichtbaar. Vooral voor de sinds 2016 gestarte trajecten zal het percentage nog stijgen, omdat veel van deze trajecten nog niet zijn afgerond. In de figuur is zichtbaar dat het plaatsingspercentage de laatste jaren flink is gestegen. Van de in 2012 gestarte trajecten heeft tot en met augustus 2018 26% geleid tot plaatsing, van de trajecten die in 2017 zijn gestart is dat nu al 39%.⁵³

Figuur 4.3.3: Plaatsingspercentage arbeidsgehandicapten, 2011–2017

Bron: UWV Achtmaandenverslag 2018

⁵³ Zie: [UWV Achtmaandenverslag 2018](#), 14 november 2018.

Niet alle door UWV ingekochte re-integratietrajecten zijn gericht op het direct aan het werk gaan van mensen. UWV zet ook in op het werkfit maken van mensen (dichter bij de arbeidsmarkt brengen), en op scholingstrajecten. Tabel 4.3.3a laat zien dat het succespercentage van de in 2017 beëindigde trajecten gericht op het werkfit maken van mensen (met 75%) redelijk hoog is. Het aandeel in 2017 beëindigde scholingstrajecten dat met succes is afgerond bedraagt 81%.

Tabel 4.3.3a: Resultaat beëindigde trajecten en scholingen in 2017

	Aantal	% aandeel
Trajecten met plaatsing als direct doel	13.163	100%
- afgesloten met een baan	4.906	37%
- afgesloten zonder baan	8.257	63%
Trajecten met dichter bij de arbeidsmarkt brengen als direct doel	9.796	100%
- succesvol	7.346	75%
- niet succesvol	2.450	25%
Afgeronde scholingstrajecten	3.731	100%
- succesvol	3.023	81%
- niet succesvol	708	19%

Bron: UWV jaarverslag

Effectiviteit van re-integratietrajecten

In de periode 2014 tot medio 2017 is op basis van een experiment de effectiviteit van ingekochte trajecten voor mensen met een WGA-uitkering onderzocht. SEOR en Regioplan hebben in maart 2018 het rapport over dit experiment opgeleverd. Uit het onderzoek blijkt dat inzet van een traject de kans op werkhervatting significant vergroot. Het netto-effect van de re-integratiedienstverlening loopt op van bijna één procentpunt na drie maanden tot vier procentpunten na twee jaar. Om het inzicht in de effectiviteit van de re-integratie van arbeidsgehandicapten te verbeteren is SZW samen met UWV een kennisprogramma gestart. De opzet van het kennisprogramma is gericht op een continu ontwikkelproces waarin door experimenteren, implementeren, meten en leren de dienstverlening steeds verder wordt verbeterd.

Aan het werk met een arbeidsbeperking

UWV spant zich tevens in om mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Tabel 4.3.3b geeft inzicht in de resultaten. UWV rapporteert jaarlijks in breder verband over de arbeidsmarktpositie van mensen met een arbeidshandicap in de UWV monitor arbeidsparticipatie.

Tabel 4.3.3b: Aantal aan het werk geholpen mensen met een arbeidsbeperking, 2015–2017^a

	2015	2016	2017
Mensen met recht op WAO-/WAZ-uitkering	2.000	2.000	1.800
Mensen met recht op Ziektewet-uitkering	500	400	300
Mensen met recht op WIA-uitkering	2.400	2.400	2.500
Mensen met recht op Wajong	8.400	7.700	8.400
Totaal	13.300	12.500	13.000

a. De aantallen zijn op verschillende manieren berekend. Bij de Wajong worden alleen de mensen die een arbeidsovereenkomst van minimaal zes maanden voor minimaal twaalf uur per week hebben aanvaard geteld. Bij de WIA, WAO en WAZ worden de mensen van wie het re-integratiedienstverleningstraject is beëindigd omdat ze voor hun resterende verdien capaciteit werk hebben aanvaard geteld. Voor de Ziektewet worden uitsluitend de mensen die na een re-integratietraject aan het werk zijn gekomen geteld.

Bron: UWV jaarverslag